

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA HUDEBNÍ KULTURY

FESTIVAL SMETANOVA LITOMYŠL

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Adéla Níčová

Popularizace hudební kultury

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Romana Feiferlíková, Ph.D.

Plzeň, 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 15. dubna 2014

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Mgr. et Mgr. Romaně Feiferlíkové, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, za pomoc a cenné rady při jejím zpracování. Dále bych ráda poděkovala mému dědečkovi Ing. Janu Rektoříkovi, díky kterému jsem měla k dispozici většinu materiálů pro vypracování této práce a Smetanově Litomyšli o.p.s., která tyto materiály poskytla.

OBSAH

ÚVOD	3
1 HISTORIE MĚSTA LITOMYŠL	4
2 BEDŘICH SMETANA	10
3 HISTORIE FESTIVALU SMETANOVA LITOMYŠL	12
3.1 Hudební tradice v Litomyšli.....	12
3.2 1949 - 1965	15
3.3 1974 - 1991	24
3.4 1992 – 2014.....	29
4 SMETANOVA LITOMYŠL, O.P.S.	44
4.1 Stručná historie organizace.....	44
4.2 Základní informace o organizaci	44
4.3 Organizace společnosti	45
4.4 Hospodaření společnosti.....	45
4.4.1 Projekt s názvem Propagace MOF Smetanova Litomyšl.....	46
4.4.2 Finanční zprávy	48
4.4.3 Doplnková činnost Smetanovy Litomyše, o.p.s.....	49
5 PROPAGACE FESTIVALU	51
5.1 Příprava na kampaň.....	51

5.2 Průběh kampaně 2012.....	52
5.2.1 Struktura kampaně 2012	52
6 DOTAZNÍK.....	57
ZÁVĚR	64
RESUMÉ.....	65
SEZNAM GRAFŮ.....	66
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	67
SEZNAM PŘÍLOH.....	70

ÚVOD

O tématu mé bakalářské práce jsem měla jasno hned od začátku. K Litomyšli mám velice blízko, protože tam mám babičku a dědu a ke Smetanově Litomyšli mám blízko stejně tak. Děda tam spoustu let pracoval jako vedoucí techniky a už od dětství mě vedl ke klasické hudbě a hlavně k opeře, která je hlavní náplní tohoto festivalu.

Poslední tři roky, jsme měla možnost na Smetanově Litomyšli brigádně pracovat a tak trochu „přičichnout“ k chodu festivalu.

V mé bakalářské práci kladu důraz především na obecné zpracování informací o festivalu jako celku. Zaměřuji se na historii města a festivalu, program jednotlivých ročníků a dále pak na obecně prospěšnou společnost, která festival pořádá a na propagaci a mediální kampaň festivalu.

Historii festivalu rozděluji na tři větší podkapitoly podle roků. První etapa festivalu, tedy 1949 – 1965 je období od začátku do přerušení festivalu, navazuje kapitola od roku 1974, kdy byl festival po pauze obnoven, do roku 1991 a poslední, třetí část začíná rokem 1992, kdy se po revoluci obměnil organizační tým a výrazně i dramaturgie festivalu a tato etapa pokračuje samozřejmě do současnosti.

Na loňském 55. ročníku Smetanovy Litomyšle jsem plnila aktivní část mé práce, dotazník pro návštěvníky festivalu, které jsem o přestávkách oslovovala a ptala se jich na sedm otázek. Současně s tímto dotazníkem, jsem vytvořila i dotazník internetový, který jsem sdílela na svých a festivalových facebookových stránkách.

Chtěla bych, aby tento dokument představoval ucelené zpracování fungování festivalu od počátků do současnosti.

1 HISTORIE MĚSTA LITOMYŠL

Historie Litomyšle byla dostatečně zpracována v několika publikacích¹, já jsem si pro tvorbu této kapitoly vybrala ty níže zmíněné, které jsou součástí mé knihovny. Historii Litomyšle budu popisovat pouze obecněji, protože je velmi rozsáhlá.

Historie města Litomyšl sahá až do starší a mladší doby kamenné, kdy se tu lidé zastavili poprvé. Své tábořiště měli na břehu řeky Loučné, která protéká Litomyšlí. O několik století později zde sídlil i slovanský kmen Charvátů. Důkaz o jejich osídlení může být charvátské hradiště ve Vraclavi, obec, která leží nedaleko Litomyšle.

Ale teprve až slovanský rod Slavníkovců osídlil Litomyšl natrvalo. „*Litomyšl byla původně ochranným hradištěm slavníkovského knížectví na význačné obchodní stezce.*“² Byla to Trstenická stezka, významná obchodní stezka mezi Čechami a východní a jihovýchodní Evropou i Přední Asií. „*Trstenická stezka byla jedním z hlavních přechodů přes Českomoravskou vysočinu, a proto základem života oblasti, kterou procházela, tedy i Litomyšle.*“³

Kníže Boleslav II. nechal v roce 995 vyvraždit rod Slavníkovců a Litomyšl přešla do rukou slavných Přemyslovců. Břetislav II. zde založil buď kostel, nebo benediktinský řádový dům.

Významnou událostí pro Litomyšl, bylo založení kláštera v polovině 12. století. „*Olomoucký biskup Jindřich Zdíka sem přivedl řád premonstrátů, jejichž klášter stál v místech dnešního zámku a dostal jméno Hora olivetská. Jeho součástí byl i kostel sv.*

¹ SKŘIVÁNEK, Milan. *Litomyšl: starobylé město*. 1. vyd. Praha: Paseka, 1994, 115 s. ISBN 80-851-9277-2, REICHERTOVÁ, Květa. *Litomyšl*. 1. vyd. Odeon, 1977, s. 234. ISBN 01-511-77 a GLOSER, Jaroslav Jan. *Litomyšl: městem krok za krokem*. Vyd. 1. Praha: Argo, c2005, s. 366. ISBN 80-7203-749-8. Další inspiraci jsem čerpala z internetových stránek města Litomyšl. (*Město Litomyšl* [online]. 2011 [cit. 2013-10-13]. Dostupné z: <http://www.litomysl.cz/>)

² REICHERTOVÁ, Květa. *Litomyšl*. 1. vyd. Odeon, 1977, s. 9. ISBN 01-511-77.

³ REICHERTOVÁ, Květa. *Litomyšl*. 1. vyd. Odeon, 1977, s. 8. ISBN 01-511-77.

*Klimenta, dříve dlouho považovaný za nejstarší kostel v Čechách*⁴, což se ovšem pozdějšími archeologickými výzkumy vyvrátilo. Biskup Jindřich Zdíka byl pro Litomyšl významnou osobností a to hned z několika důvodů. Díky tomu, že založil v Litomyšli klášter je považován za jednoho ze zakladatelů Litomyšle, a také má díky němu Litomyšl ve znaku stříbrnou lilii v červeném poli. Později vzniká podél cesty u řeky pod Olivetskou horou osada. Roku 1259 udělili král Přemysl Otakar II. osadě městská privilegia a z osady Litomyšl se tak stává poddanské město.

V roce 1344 se z pražského biskupství stalo arcibiskupství a zároveň bylo v Litomyšli zřízeno biskupství, po Praze hned druhé v Čechách. Prvním litomyšlským biskupem se stal Jan, byl to opat kláštera premonstrátů v Louce u Znojma. Druhým biskupem byl od roku 1353 Jan II. ze Středy, kancléř Karla IV. Do Litomyšle přivedl augustiniány a zřídil jim tu klášter.

Od roku 1356 začínají v Litomyšli vznikat městské cechy. Vznikají i ty, které řadíme mezi nejstarší v Čechách, a to cech pekařský a řeznický, dále vzniká cech krejčovský, soukenický, tkalcovský, ševcovský a sladovnický.

Dalším biskupem v Litomyšli se stal v roce 1388 Jan Železný, který byl známý tím, že nebyl Husovým zastáncem. Byl dokonce pozván na sněm do Kostnice, kde byl Husovým žalobcem. Po Husově upálení se však vše obrátilo proti němu, jeho statky byly zpuštěny a tak se přesunul do Olomouce, kde se roku 1418 stal biskupem.

Zajímavá je také postava Vavřince Toulouce z Třemošné, po kterém je pojmenováno jedno z menších náměstí v Litomyšli. Toulouvec na počátku 15. století *„učinil nadace ve prospěch městského špitálu, dobového sociálního a zdravotního zařízení. Toulouvcova nadání se stala základem městského pozemkového majetku, panství města Litomyšl.*⁵

⁴Historie města. *Litomyšl* [online]. 2011 [cit. 2013-10-13]. Dostupné z: http://www.litomysl.cz/?id_str=1311053223888

⁵ GLOSER, Jaroslav Jan. *Litomyšl: městem krok za krokem*. Vyd. 1. Praha: Argo, c2005, s. 35. ISBN 80-7203-749-8.

V této době měla Litomyšl asi 130 domů a asi 1200 obyvatel. Roku 1418 se začala stavět radnice.

V roce 1421 vtrhly do Litomyšle spojená vojska pražanů a táboritů. Litomyšl se dobrovolně poddala 2. května a pánem Litomyšle se stal husitský hejtman Diviš Bořek z Miletína. O čtyři roky později město zabrali táborité, urputně se zde bojovalo, což vedlo až ke konci zdejšího biskupství.

V roce 1432 přichází do Litomyšle rod Kostků pocházející z Polska. Prvním hejtmanem zde byl Vilém Kostka z Postupic. Pod vládou Kostků Litomyšl vzkvétala. Byl znovu vystavěn kostel Povýšení sv. Kříže a také bývalá biskupská rezidence, které zničil požár v roce 1460. Pro Litomyšl jsou typické její podsíně a právě za vlády Kostků bylo nařízeno, aby domy měly podsíně „*aby lidé mohli chodit v suše*“⁶. Za Kostků se Litomyšl také stala jedním z největších center Jednoty bratrské a sídlem jejich biskupů. V roce 1503 zde byla založena jedna z prvních tiskáren v Čechách. „*Na konci 15. století se město rozšiřovalo směrem k hradnímu návrší, kde vzniklo tzv. Nové nebo Horní město s vlastní samosprávou.*“⁷

Litomyšl získali Habsburkové, ale nikdy tam nehosподаřili a tak propůjčovali město do zástavy. Nejprve Litomyšl zastavili bratrům Šebestiánovi a Fabiánovi Šejnachovým, dále pak v roce 1552 Jaroslavu z Pernštejna a ten ho ještě ten samý rok předal Haugvicovi z Biskupic a v roce 1567 získal Litomyšl opět jeden z Pernštejnů, tentokrát Vratislav z Pernštejna, nejvyšší kancléř království českého. Město za jeho panování začalo získávat renesanční tvář, jeden z prvních renesančních domů je dnes známý pod jménem U Rytířů⁸. V roce 1568 na místě, kde měli sídlo Kostkové, které

⁶ GLOSER, Jaroslav Jan. *Litomyšl: městem krok za krokem*. Vyd. 1. Praha: Argo, c2005, s. 36. ISBN 80-7203-749-8.

⁷ Historie města. *Litomyšl* [online]. 2011 [cit. 2013-10-22]. Dostupné z: http://www.litomysl.cz/?id_str=1311053223888

⁸ Smetanovo náměstí 110, 570 01 Litomyšl

bylo zničeno požárem, nechal Vratislav stavět renesanční zámek. Byl dostavěn v roce 1581.

Frebonie z Pernštejna, poslední z rodu Pernštejnů povolala do Litomyšle řád piaristů. Na místě Horního města byla vystavěna piaristická kolej s kostelem a později i školy. Z nichž asi nejvýznamnější byl filosofický ústav, který byl otevřen během 17. století u piaristického gymnázia a který navštěvovalo i několik známých osobností, jako například Alois Jirásek⁹, Jan Evangelista Purkyně¹⁰, Jan Karafiát¹¹, Julius Mařák¹² nebo Zdeněk Nejedlý¹³.

V roce 1649 se Litomyšle ujal rod Trautmannsdorfů. V Litomyšli nechali postavit nový piaristický chrám, kde se později konalo mnoho církevních slavností.

Od roku 1758 nastupuje do Litomyšle další rod, a to Valdštejnové-Vartemberkové. Během jejich panování prochází změnami především zámek, bylo přistavěno dodnes dochované malé divadlo a měnila se také podoba zámecké zahrady. Probíhají také úpravy města – domů, náměstí.

V roce 1824, 2. března se v Litomyšli v zámeckém pivovaru narodil významný český skladatel a zakladatel české národní hudby Bedřich Smetana. Na jeho počest je po něm pojmenováno velké náměstí, tedy Smetanovo náměstí, kde také stojí jeho socha a v areálu zámku je v prostorách bývalého pivovaru zřízena stálá expozice Rodného bytu Bedřicha Smetany.

Po revolučních událostech v Litomyšli v roce 1848 bylo město zadlužené a v dražbě ho koupil rod Thurn-Taxisů, který si město držel až do roku 1945. V průběhu 19. století se město rozvíjelo hned v několika odvětvích (tisk, obuvnictví, tkalcovství,

⁹ český prozaik, dramatik, autor řady historických románů a představitel realismu (1851-1930)

¹⁰ český fyziolog, anatom, biolog, básník a filozof, jeden ze zakladatelů cytologie (1787-1869)

¹¹ autor pohádky pro děti Broučci, český českobratrský evangelický farář (1846-1929)

¹² český malíř – krajinář, kreslíř a grafik (1832-1899)

¹³ český historik, muzikolog, literární historik, političt a veřejný činitel (1878-1962)

kamenictví, keramika, výroba klavírů atd.), především vznikají četné spolky, jako všude po českých zemích. Kulturní život podporují i nové stavby jako například Smetanův dům nebo Lidový dům. Byla otevřena městská obrazárna.

Litomyšle se dotkla i druhá světová válka. Byla zničena místní židovská obec. Situace se uklidnila s příchodem Rudé armády 9. května. A až zase v únoru 1948 nastal pro litomyšlské obyvatelstvo zvrát. Mnozí věřili, že nový režim bude pro všechny záchranou od nacismu, bohužel netušili, že přichází další totalitní režim. „*Z řemeslníků či obchodníků se stal komunál nebo Jednota, z dílen a továrniček národní podniky. V roce 1950 se ve městě konal proces s rektorem piaristické koleje Františkem Ambrožem Strítěským*“, po kterém je pojmenovaná i jedna z ulic v Litomyšli. „*On a třiatdvacet mladých lidí byli obviněni za zradu pracujícího lidu. Tresty byly kruté.*“¹⁴

V neklidné době se objevují i světlé chvíle. V Litomyšli vznikl jeden z nevýznamnějších místních kulturních spolků a to Litomyšlský symfonický orchestr. A také se zde konal v roce 1949 první ročník festivalu Smetanova Litomyšl. „*Bez politického vlivu Zdeňka Nejedlého, kontroverzní osobnosti české vědy a kultury, by se asi neuskutečnil.*“¹⁵ Původně se hrála jen Smetanova díla, později však začala být dramaturgie mnohem pestřejší a s výjimkou pár let se koná festival každý rok až do dnes. Od roku 1974 se zde také koná festival Mladá Smetanova Litomyšl.

Roku 1953 přišel do Litomyšle významný český sochař Olbram Zoubek, který se jako vedoucí týmu umělců-restaurátorů zasloužil o rekonstrukci sgrafit na zámku Litomyšl. Litomyšli zůstal i nadále věrný, usadil se tu a jeho sochy jsou dnes jedním ze symbolů Litomyšle. V roce 1962 se stal zámek národní kulturní památkou a v roce 1965 se Litomyšl stala městskou památkovou rezervací.

Po revoluci se město opět měnilo, opravovaly se fasády, stavěly nové stavby a rekonstruovaly se ty staré a celková tvář Litomyšle ještě více zkrásněla. Významnou

¹⁴ GLOSER, Jaroslav Jan. *Litomyšl: městem krok za krokem*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2005, s. 57. ISBN 80-7203-749-8.

¹⁵ SKŘIVÁNEK, Milan. *Litomyšl: starobylé město*. 1. vyd. Praha: Paseka, 1994, s. 108. ISBN 80-85192-77-2.

událostí bylo setkání sedmi středoevropských prezidentů na zámku v roce 1994, které pozval tehdejší prezident Václav Havel. A v roce 1999 byl zámek Litomyšl zapsán na Seznam světového dědictví UNESCO. „*Tímto zápisem byl potvrzen jeho světově výjimečný význam.*“¹⁶

¹⁶Historie. Zámek Litomyšl: Národní kulturní památka [online]. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.zamek-litomysl.cz/historie/>

2 BEDŘICH SMETANA

Nejslavnější rodák z Litomyšle se zde narodil 2. března 1824. Jeho rodiče byli František a Barbora Smetanovi. Jeho narození bylo obzvlášť pro otce Františka důvodem pro velkou oslavu, protože si vždy přál syna a zatím měl deset dcer.

Otec František Smetana byl amatérským muzikantem, hrál na housle a tak malého čtyřletého Bedřicha učil sám. Bedřich si hru na housle velice oblíbil a otec poznal, že má velké hudební nadání. Proto rozhodl, že se bude dále vzdělávat u litomyšlského učitele hudby Jana Chmelíka, a to ve hře na klavír.

Jako šestiletý poprvé veřejně vystoupil na litomyšlské akademii filosofů, zahrál předehru k Auberově opeře *Němá z Portici*. Už jako malý chlapec také komponoval. Z dob litomyšlských se dochoval fragment jeho skladby *Kvapík D dur* z roku 1831.

Nedlouho poté se rodina Smetanů přestěhovala do Jindřichova Hradce a svou rodnou Litomyšl pak Bedřich Smetana navštívil už jen dvakrát. Jednou v roce 1867, když s pěveckým sborem Hlahol byl na pěvecké slavnosti v Chocni, a podruhé a naposledy v roce 1880, když byl pozván do Litomyšle na odhalení pamětní desky, která připomínala jeho narození.

Smetana se hudbě věnoval ve všech městech, kde studoval (Jindřichův Hradec, Jihlava, Německý – Havlíčkův Brod, Praha, Plzeň). Nejvyššího vzdělání dosáhl v Prokschově hudebním ústavu v Praze, kde vystudoval teorii a kompozici. Stal se učitelem hudby u hraběte Thuna, koncertoval a komponoval.

Učení v domácnostech ho sice finančně zajišťovalo, ale nenaplňovalo. A tak skončil s učením a v roce 1848 si otevřel v Praze vlastní hudební ústav. V témže roce se oženil s Kateřinou Kolářovou. Hudební ústav si vedl dobře až do doby než přišla konkurence. Musel tedy opět začít vyučovat, aby si hudební ústav udržel. Neměl mnoho času na komponování, které měl nejraději.

Jeho život zasáhla nejedna tragédie. S Kateřinou Kolářovou měl čtyři dcery, bohužel přežila jen jedna Žofie. Rodinné problémy a ne moc dobré finanční prostředky ho přiměly přijmout v roce 1856 výhodnou nabídku ve Švédsku. V Göteborgu byl ředitelem a dirigentem filharmonického spolku. Prosadil se tam především jako klavírní virtuos a dirigent, seznámil se s moderními hudebními směry a hodně komponoval. O

prázdninách pobýval v Čechách, cestou domů mu bohužel zemřela již dlouho nemocná manželka Kateřina.

V roce 1860 se oženil s Bettinou Ferdinandovou. Díky ní a také díky chystanému otevření Prozatímního divadla se vrátil do Prahy. V Praze opět vyučoval a koncertoval a v roce 1866 se stal kapelníkem Prozatímního divadla.

Na podzim roku 1874 přišel Smetana o sluch. Ztráta sluchu mu však nebránila v komponování, díla z tohoto období patří dokonce k jeho nejlepším. Poslední léta svého života žil převážně u své dcery Žofie. Zemřel 12. května 1884 v ústavu pro choromyslné v Praze.

„Byl tvůrcem české národní opery (Braniboři v Čechách, Prodaná nevěsta, Dalibor, Libuše, Dvě vdovy, Hubička, Tajemství, Čertova stěna), složil řadu sborů (Rolnická, Věno, Česká píseň) a písní (Večerní písně). Ze symfonické hudby je nejznámější cyklus symfonických básní Má vlast, z komorní hudby smyčcový kvartet e moll Z mého života, z klavírních skladeb koncertní etuda gis moll Na břehu mořském, cykly Sny a České tance, duo Z domoviny a množství polek (Louisina, Jiřinková, Naším děvám). Pro českou hudbu má Smetanova osobnost zásadní význam. Dověřil obrozenecký vývoj národní hudby a současně otevřel prostor pro novodobé hudební směry.“¹⁷

¹⁷Bedřich Smetana. *Smetanova Litomyšl* [online]. [cit. 2013-10-30]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/bedrich-smetana/>

3 HISTORIE FESTIVALU SMETANOVA LITOMYŠL¹⁸

3.1 Hudební tradice v Litomyšli

Není pochyb o tom, že litomyšlská hudební tradice je velmi bohatá. Sahá do poloviny 17. století. Konkrétně až k řádu piaristů, o kterých bylo známo, že vynikali v mnoha oborech a také v kultuře. V Litomyšli za svých časů pořádali poetické večery a divadelní představení, jejichž součástí byla samozřejmě i hudba, kterou samotní piaristé komponovali. Mimo to piaristé hudbu také skládali, a to pro bohoslužebné účely a vyučovali hru na hudební nástroje. Hudební kultura piaristů v Litomyšli byla docela bohatá, a tak po nich zůstal nemalý hudební archiv.

Na litomyšlském zámku se také provozovala hudba, a to především za doby Valdštejnů. Začátkem 19. století, když vládl Jan Jiří z Valdštejna, se rozrostla zámecká kapela i její inventář nástrojů. Jan Jiří z Valdštejna také nechal vybudovat zámecké divadlo, kde zámecká kapela pravidelně účinkovala.

V 1. polovině 19. století se hlavní hudební proud postupně přestěhoval ze zámku dolů do města. Rozvoji hudební tradice v Litomyšli také dopomohla místní firma Kalles, která vyráběla klavíry.

„Skutečnost, že se zde narodil tento v Čechách nejrespektovanější hudební skladatel, Bedřich Smetana, byla pro Litomyšl mocným impulsem pro nejen hudební, ale i celkový kulturní rozmach.“¹⁹

V druhé polovině 19. století zde vznikl sbor Vlastimil, který společně s Jednotou divadelních ochotníků a pak také se studentským spolkem akademiků připravoval

¹⁸ Zdrojem pro tuto obsáhlou kapitolu mi byla kniha vydaná k příležitosti jubilejního 50. ročníku festivalu. (LNĚNIČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, ISBN 978-80-7185-909-3.) Z oficiálních stránek Smetanovy Litomyšle jsem čerpala informace pro kapitoly mladších ročníků festivalu. (Historie festivalu. *Smetanova Litomyšl* [online]. [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/historie-prehledy>)

¹⁹ LNĚNIČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, s. 17. ISBN 978-80-7185-909-3.

nelehké hudební produkce. Již v roce 1876 byla jimi provedena Smetanova Prodaná nevěsta.

V září roku 1880 proběhla v Litomyšli velká událost, odhalení pamětní desky Bedřichu Smetanovi při příležitosti 50. výročí jeho prvního vystoupení na zámku. Oslavy probíhaly v rámci několika dní, dokonce se jich zúčastnil Bedřich Smetana osobně. Během oslav se hrály především Smetanovy skladby. Tato událost měla velký úspěch.

V 80. a 90. letech 19. století byl hlavním organizátorem hudebního života v Litomyšli učitel, hudební skladatel a dirigent František Vogner. „*Vytvořil zde orchestr, který se spolu s ostrožřeleckou kapelou zasloužil o rozkvět hudby v Litomyšli.*“²⁰

Dalším důležitým počinem rozvoje hudební kultury v Litomyšli bylo provedení Smetanovy opery Hubička pěveckým spolkem Vlastimil a pěveckým sborem Spolek paní a dívek v roce 1882. V následujících letech byly těmito sbory provedeny i další Smetanovy opery.

Vystavění Smetanova domu (kulturní dům) v roce 1905 bylo pro Litomyšl v oblasti kultury velmi významné. Při jeho otevření místní amatéři provedli Smetanovu operu Dalibor, která měla obrovský úspěch a dokonce se čtyřikrát reprízovala. V dalších letech předvedli místní amatéři řadu dalších oper. Pořadatelem těchto představení byl litomyšlský učitel hudby Břetislav Šťastný.

Ke stému výročí od narození B. Smetany se připravovaly velkolepé oslavy (na rok 1924). Slavnosti byly ale zahájeny již rok předem, tedy počátkem března 1923. Během celého roku se v rámci těchto oslav v Litomyšli uskutečnilo několik kulturních událostí. Pěvecký spolek Vlastimil na koncertě zazpíval několik skladeb z díla Bedřicha Smetany a s tímto pořadem vystoupil i na mnoha místech v okolí města. Dále v Litomyšli předvedli svůj hudební um např. Ondříčkovo kvarteto, houslista Jaroslav

²⁰ LNĚNIČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, s. 18. ISBN 978-80-7185-909-3.

Kocian, Česká filharmonie, která zde zahrála symfonickou báseň *Má vlast* a dále pak Olomoucká opera, která zde zinscenovala cyklus Smetanových oper (*Prodaná nevěsta*, *Braniboři v Čechách*, *Libuše*, *Čertova stěna*, *Dvě vdovy*). Na slavnostní akademii vystoupila pěvkyně a spisovatelka Marie Calma-Veselá, poslední žijící žák B. Smetany Josef Jiránek, České kvarteto a Pěvecké sdružení moravských učitelů. Součástí oslav bylo i odhalení pomníku Bedřicha Smetany od sochaře Jana Štursy. Celé oslavy vyvrcholily provedením opery *Libuše* pražským Národním divadlem.

I místní umělci uměli velice dobře nastudovat Smetanovy opery. Několik zdařilých inscenací provedli během 30. let 20. století. Hlavním organizátorem byl sbormistr pěveckého spolku Vlastimil a místní farář Jaromír Metyš. Místní soubor zde v roce 1930 zahrál další českou operu - Škroupova *Dráteníka*.

V roce 1934, při příležitosti dalšího smetanovského výročí, byla místními hudebníky – ochotníky a sólisty Národního divadla provedena opera *Hubička*, kterou dirigoval již výše zmíněný Jaromír Metyš. Spolupráce v tomto složení se osvědčila i v dalších letech – *Dvě vdovy* (1938), *Prodaná nevěsta* (1940), *Dalibor* (1942).

„Litomyšl stále silněji toužila po vlastním hudebním festivalu. Vzorem jí byly dva festivaly pořádané v rodištích slavných hudebních skladatelů: wagnerovský festival v německém Bayreuthu a mozartovský v rakouském Salzburgu.“²¹

A tak se v roce 1946 uskutečnily dva koncerty České filharmonie (22. a 23. června) pod názvem *Smetanova Litomyšl I.*, kde zazněly Švédské symfonické básně a *Má vlast*. Pro Litomyšl to byla kulturní událost roku. I předseda Místního národního výboru Vilém Marx prohlásil, že touto akcí město zahajuje každoroční hudební slavnosti. Přestože se tento příslib nepodařilo naplnit, byly zmíněné slavnosti první předzvěstí skutečného festivalu, který byl za tři roky pod tímto názvem pořádán a jeho tradice trvá do dnes.

²¹ LNĚNIČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, s. 20. ISBN 978-80-7185-909-3.

3.2 1949 - 1965

Na počátku vzniku festivalu stál v první řadě Zdeněk Nejedlý, „*litomyšlský rodák a dlouholetý spoluorganizátor a příznivce kulturních podniků ve městě.*“²² Vzniku festivalu dopomohlo i to, že se v roce 1948 Nejedlý stal ministrem školství věd a umění, a díky tomu měl velký vliv.

Hlavním podnětem pro zrození myšlenky uspořádat v Litomyšli operní festival bylo provedení Smetanovy opery *Dvě vdovy* souborem Národního divadla Praha v Jabkenicích, kterého se zúčastnili i litomyšlští kulturní představitelé a právě tam je napadlo, že by se ve Smetanově rodišti mohla uskutečnit také taková kulturní akce hned příští léto, na které připadalo 125. výročí Smetanova narození. Nejedlému se návrh líbil a začal promýšlet jeho uskutečnění.

Nejedlý naplánoval, že se během svatodušních svátků v roce 1949 bude v Litomyšli konat představení opery *Dalibor* na II. zámeckém nádvoří a koncert Východočeské pěvecké župy Fibichovy a ochotnické představení Jiráskovy veselohry *M. D. Rettigová* v zámeckém divadélku. Dále naplánoval otevření rodného bytu Bedřich Smetany a sálů prvního zámeckého poschodí s dobovým zařízením. Vše co Z. Nejedlý plánoval, se uskutečnilo. Podařilo se mu také prosadit litomyšlské oslavy jako jediné celostátní smetanovské slavnosti. (Lněnička, 2008, str. 25)

Vznikl pracovní výbor Smetanovy Litomyšle, který měl několik odborů – pro stavbu jevišť, pořadatelský, který se dále dělil na stravovací, ubytovací a brigádnickou sekci a poslední odbor finanční. Přípravy zanedlouho započaly. Byl vypracován podrobný plán obou jevišť, hledišť (II. zámecké nádvoří a amfiteátr v zámecké zahradě) a ostatních objektů. Na II. zámeckém nádvoří bylo vybudováno jeviště (18×6 m, 130 cm nad úrovní nádvoří), 0,5 m pod úrovní země byl vykopán prostor pro orchestřiště a

²² LNĚNIČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, s. 25. ISBN 978-80-7185-909-3.

dále vzniklo také hlediště (25 řad, 1490 sedadel, 88 přístavků, 204 míst na 1. arkádách, 750 míst na stání). V zámecké zahradě bylo postaveno jeviště (16×13m, 170 cm na výšku) a hlediště bylo vystavěno do svahu směrem k zámku (66 řad, 2859 míst, po stranách dalších 1500 míst ke stání). V rámci příprav prvního ročníku Smetanových oslav byla nainstalovaná stálá expozice rodného bytu Bedřicha Smetany.

1. ročník 1949

Program prvního ročníku Smetanovy Litomyšle započal dopoledne 4. června, a to konkrétně otevřením expozice v prvním patře zámku s dobovým nábytkem. Odpoledne byla otevřena výstava *Čeští klasikové 19. století* v druhém poschodí zámku.²³

Večer už se konal hlavní program Smetanovských oslav. Na II. nádvoří zámku byla provedena Smetanova opera *Dalibor* v podání umělců z Národního divadla v Praze.

Následující den se hrály hned dvě opery. Odpoledne *Dvě vdovy* v zámecké zahradě a večer se konala repríza *Dalibora* opět na II. zámeckém nádvoří.

Poslední den oslav započal u pomníku Bedřicha Smetany na náměstí, kde skladatelovi vzdala hold Východočeská pěvecká župa Fibichova, následně se program přestěhoval na II. zámecké nádvoří, kde znovu koncertovala Východočeská pěvecká župa Fibichova, tentokrát zazněly sbory z oper Bedřicha Smetany. Odpoledne se konalo vůbec poslední představení 1. ročníku Smetanovy Litomyšle. V zámecké zahradě se opakovala opera *Dvě vdovy*.

²³ Je zřejmé, že se koncept festivalu od počátku oslav příliš nezměnil. V roce 2004 vznikla Smetanova výtvarná Litomyšl a během operního festivalu probíhá vždy několik výstav. První vernisáže probíhají také těsně před samotným začátkem Smetanovy Litomyšle, mimo jiné i ve druhém poschodí zámku, u kterých jsou stejně jako při prvním ročníku festivalu přítomni významní lidé Litomyšle.

Na vstupném se vybralo celkem 660 855 Kč. „*Prokázalo se, že Litomyšl je po všech stránkách schopna náročný hudební festival pořádat i v budoucnosti.*“²⁴

2. ročník 1950

Tento rok proběhla Smetanova Litomyšl podle téměř stejného schématu jako zahajující ročník. Byl vzdán hold u pomníku B. Smetany, kde zazpíval mužský sbor Národní divadla v Praze. Soubor opery Národního divadla v Praze zahrál dvakrát operu *Dalibor* a dvakrát *Prodanou nevěstu*. V piaristickém klášteře vystoupil litomyšlský pěvecký spolek Vlastimil spolu se sólisty Národního divadla a provedl *Českou mši národní*. Orchester Národního divadla zahrál na II. zámeckém nádvoří *Mou vlast* a v zámeckém divadle se uskutečnil koncert komorních Smetanových skladeb v podání Východočeského komorního sdružení a místních hudebníků.

V roce 1950 byl pověřen Karel Svolinský, aby vytvořil plakáty²⁵ pro festival, které se pak používaly řadu dalších let.

Tento ročník byl úspěšný a to i finančně. Výše vstupného se pohybovala na stejné výši jako v loňském ročníku (II. zámecké nádvoří – sedadla: 120, 100, 70 Kčs, stání 40 Kčs; zámecká zahrada – sedadla: 80, 60, 50 Kčs, stání 25 Kčs). Tento ročník zaznamenal i větší divácký zájem. Příjmy činily celkem 760 000 Kčs za vstupenky a programy. Výdaje zahrnovaly stravu a ubytování účinkujících (127 000 Kčs), cestovné účinkujících (164 000 Kčs), odměny a pojistné (190 000 Kčs), stavební materiál na lavičky a jevištní díly (234 000 Kčs). V případě špatného počasí byla v tomto ročníku připravena aukční hala, která se naštěstí nemusela použít, nicméně počasí bylo horší než v loňském roce a proto se rozhodlo, že další ročníky se budou konat o měsíc později, tedy na konci června.

²⁴ LNĚNÍČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, s. 30. ISBN 978-80-7185-909-3.

²⁵ Historické dokumenty: 1949 Motiv pro plakát - Karel Svolinský. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2013-01-07]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/ke-stazeni/historicke-dokumenty/372-1949-motiv-pro-plakat-karel-svolinsky>

Rok 1951

Tento rok připadal na výročí narození Aloise Jiráska, a tak se pracovní výbor Smetanovy Litomyšle rozhodl místo operního festivalu připravit jiný program zaměřený na spisovatele Aloise Jiráska. Hlavní část oslav byla naplánovaná na období od 5. do 8. července. Velkolepým oslavám předcházelo ještě několik akcí. Otevření velké výstavy na zámku s názvem *Jirásek a Litomyšl*, přednášky, divadelní hry ochotnických souborů nebo třeba promítání filmu *Filosofská historie*, který byl v Litomyšli natočen v roce 1937. Hlavní program zajistila činohra Národního divadla v Praze, zahráli Jiráskovo divadelní hry *Jan Žižka a Vojnarka*. Další na programu byl balet *Filosofská historie* od Zdeňka Vostřáka a Janáčkovy *Lašské tance*. Byl také položen základní kámen k pomníku Aloise Jiráska.

„Nahrazení Smetanovy Litomyšle jiráskovskými oslavami se příliš neosvědčilo. Divácký zájem zdaleka nedosáhl takové výše jako u Smetanových oper.“²⁶

3. ročník 1952

Program opět zajistilo Národní divadlo v Praze, které každou operu reprizovalo. Uvedlo Smetanovy opery *Hubičku* a *Branibory v Čechách*.

4. ročník 1953

Čtvrtý ročník proběhl opět podle osvědčeného scénáře. Národní divadlo vystoupilo s operami *Dalibor* a *Prodaná nevěsta*. „Poprvé se začaly ozývat hlasy, že je třeba festival dramaturgicky posunout a ne v krátké době za sebou opakovat stejné opery.“²⁷

²⁶ LNĚNIČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, s. 33. ISBN 978-80-7185-909-3.

²⁷ LNĚNIČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, s. 34. ISBN 978-80-7185-909-3.

5. ročník 1954

Rok končící čtyřkou je Rokem české hudby a také kulaté výročí narození i úmrtí Bedřicha Smetany. Proto byl také pro tento ročník připraven bohatší program i s doprovodnými akcemi během celého roku. V den Smetanova narození, tedy 2. března 1954 byla otevřena výstava s názvem *2000 představení Prodané nevěsty*. Ještě před začátkem festivalu se konaly dva koncerty Moravské filharmonie. Na programu 5. ročníku festivalu byla opery *Libuše*, *Hubička* (2×) a *Dalibor*. Program oživil *Slavnostní pěvecký koncert 1000 pěvců*, na kterém vystoupily ochotnické soubory východočeských a moravských krajů spolu se sólisty Národního divadla a zazpívaly ukázky ze Smetanových oper a jeho sbory.

V tomto roce ministerstvo kultury přispěla festivalu 45 000 Kčs na operní představení a 12 000 Kčs na koncert Moravské filharmonie. V květnu přispělo ministerstvo ještě 60 000 Kčs, tuto částku přispívalo každý rok.

6. ročník 1955

„Rok 1955 znamenal první dramaturgický mezník v historii festivalu, i když můžeme říct, že k němu došlo z nouze.“²⁸ Soubor opery Národního divadla v Praze nemohl na festivalu v tomto roce vystoupit, protože měl v plánu již jiná vystoupení.

Organizační tým Smetanovy Litomyšle se proto rozhodl pozvat soubor opery bratislavského Národního divadla. Přivezli s sebou klasický smetanovský repertoár. Dvakrát zahrál operu *Hubička* a dvakrát *Prodanou nevěstu*. V den zahájení festivalu byl tradičně skladatelovi vzdán hold u jeho pomníku na náměstí, při této příležitosti zazpíval mužský sbor Smetanovu skladbu *Věno*.

²⁸ LNĚNIČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, s. 38. ISBN 978-80-7185-909-3.

7. ročník 1956

V tomto roce opět vystupovalo Národní divadlo Praha. Dvakrát zahrálo operu *Dvě vdovy* a poté jednou *Dalibora* a *Prodanou nevěstu*.

„Postupně se začínaly objevovat hlasy, že repertoár na Smetanově Litomyšli se příliš často opakuje při podobném personálním obsazení a začíná být obehnaný.“²⁹

Zpátečnický organizační tým ale odmítal od klasického smetanovského repertoáru upustit, už i díky velké dramaturgické podpoře vlivného Zdeňka Nejedlého. Argumentoval také tím, že Smetanovy opery jsou velice oblíbené a mají vysokou návštěvnost, proto asi měli pocit, že není třeba na dramaturgickém plánu něco měnit.

8. ročník 1957

Na tento ročník byla pozvána Janáčkova opera Státního divadla Brno. Brněnský operní soubor se zde poprvé představil s operou *Čertova stěna*, a to hned dvakrát, dále uvedl j *Dalibora* a *Prodanou nevěstu*. Moravská filharmonie zahrála Fibichovu *Symfonii F dur*, předeheru ke hře *Noc na Karlštejně* a Smetanův *Pražský karneval* a *Valdštyňův tábor*.

9. ročník 1958

Tento ročník byl jubilejním 10. ročníkem, protože rok 1951, kdy místo Smetanovy Litomyšle proběhly jiráskovské oslavy, se normálně započítával jako plnohodnotný ročník operního festivalu. Teprve v letech 1962-1963 byl ročník 1951 vypuštěn, proto je dnes ročník 1958 ročníkem devátým.

Byly naplánované tři opery – *Hubička* (hrána dvakrát), *Dalibor*, *Prodaná nevěsta*, se kterými přijela opera bratislavského Národního divadla. Již ze začátku předprodeje bylo jasné, že divácký zájem bude menší. I počasí letošní ročník zradilo.

²⁹ LNĚNIČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, s. 40. ISBN 978-80-7185-909-3.

Kvůli dešti bylo zrušeno první představení opery Hubička a pořadatelé museli vrátit divákům vstupné. Další den se počasí nelepšilo a tak pořadatelé připravili aukční halu.

Poprvé se také uskutečnila Krajská slavnost písní a tanců, kterých se zúčastnilo 16 souborů z Pardubického kraje. Příštích několik let, byla tato slavnost součástí každého ročníku festivalu.

10. ročník 1959

Tento ročník měl být mnohem velkolepější, než ty předchozí, především díky výročí - uplynulo 700 let od povýšení Litomyšle na město. Organizační tým plánoval pozvat dokonce prezidenta a vládní a stranickou delegaci. Také se měla uskutečnit velká lidová manifestace. Do příprav se zapojil i Krajský výbor KSČ. Straníci chtěli Smetanovu Litomyšl připravit tak velkolepě, až se jim to trochu vymklo z rukou a tento ročník se moc nevyvedl.

V rámci těchto velkých oslav proběhlo několik akcí už během roku. Například na začátku března ve Smetanově domě vystoupil se Smetanovou vokální a instrumentální tvorbou symfonický orchestr Osvětové besedy v Litomyšli. A deset dní před festivalem proběhlo slavnostní znovuootevření nově upravené expozice bytu Bedřicha Smetany.

Program zajistila opera Národního divadla Praha, v plánu byla opera *Libuše, Braniboři v Čechách* a *Prodaná nevěsta*.

Libuše spolu s lidovou manifestací se měly uskutečnit na velkém prostranství zvaném Řetízek (louka). Bohužel dva dny před zahájením festivalu vytrvale pršelo a louka byla úplně promočená a tak se první představení přesunulo do aukční haly. Mělo to ale ještě jeden háček, místo *Libuše* se hrála opera *Dalibor*, kterou Národní divadlo mělo v záloze. Druhý den se na II. zámeckém nádvoří konalo představení opery *Braniboři v Čechách*. Další den započal 2. ročník Krajské slavnosti písní a tanců a odpoledne proběhla již na připravené louce lidová manifestace, která měla bohatý program již od samého dopoledne a v pozdním odpoledni se hrála opera *Libuše*. Představení bohužel na velké louce akusticky moc nevyniklo a kvůli okolním stánkům lidé opeře nevěnovali takovou pozornost.

11. ročník 1960

Organizační tým se vrátil ke klasickému schématu pořádání festivalu. Přijelo slovenské Národní divadlo a hrály se opery *Dalibor*, *Prodaná nevěsta* a *Hubička*. A uskutečnil se 3. ročník Krajské slavnosti písní a tanců.

12. ročník 1961

Janáčkova opera Státního divadla v Brně přivezla na tento ročník inscenace oper *Libuše*, *Braniboři v Čechách*, *Prodaná nevěsta* a *Čertova stěna*.

Mluvílo se opět o alespoň malé změně v dramaturgii, ale bez odezvy. V tomto roce se ani nekonal plánovaný 4. ročník Krajské slavnosti písní a tanců. Naposledy se Smetanovy Litomyšle zúčastnil hlavní iniciátor festivalu Zdeněk Nejedlý, dalšího ročníku se už nedožil.

Náklady (198 700 Kčs) v tomto roce převýšily příjmy o více než 68 000 Kčs.

13. ročník 1962

Počasí tomuto ročníku moc neprálo a to se odrazilo i na nižší návštěvnosti. S operami *Tajemství*, *Dvě vdovy* a *Prodaná nevěsta* přijela opera Státního divadla v Ostravě.

Finančně festival také nedopadl moc dobře. Hlavně kvůli špatnému počasí se na vstupenkách vybralo o 8000 Kčs méně, a proto vzrostl celkový schodek (44 000 Kčs) o 4000 Kčs.

14. ročník 1963

Tento ročník byl, co se týče návštěvnosti, mnohem úspěšnější než ten minulý. Národní divadlo Praha zahrálo opery *Libuše*, *Prodaná nevěsta* a *Dalibor*. Na vstupném se vybralo 151 000 Kčs, takže zůstal i drobný přebytek.

15. ročník 1964

V roce 1964 se zase slavila Smetanova jubilea. A program byl i proto obohacen o zahajovací koncert orchestru Janáčkovy opery Státního divadla Brno. Na zahajovacím

koncertu zazněla předehra k opeře *Libuše*, symfonické básně *Richard III.* a *Valdštyňův tábor* a nakonec fragment poslední a nedokončené Smetanovy opery *Viola*. Následující den byla na programu opera *Čertova stěna* a poslední den opery *Prodaná nevěsta* a *Dalibor*.

Tento rok navštívilo festival zase méně diváků a na vstupném bylo vybráno 82 000 Kčs, tedy o 50 000 Kčs méně, než byl rozpočtový plán. Schodek se vyšplhal na 73 000 Kčs.

Po 14 letech se změnila podoba plakátu, kterou tentokrát vytvořil Jaroslav Šůra.

16. ročník 1965

V rámci šetření peněz se poprvé nepojišťovalo žádné představení a před festivalem se pro případ špatného počasí připravila aukční hala. Novinkou v dramaturgii bylo, že se hrálo i jiné dílo než od B. Smetany. Program měla na starosti opera bratislavského Národního divadla, zahrála Smetanovy opery *Dvě vdovy* a *Libuše* a operu *Svätopluk* od slovenského skladatele Eugena Suchoně. Doplnující akcí byla přednáška v zámeckém divadélku na téma *Význam Smetanova díla pro rozvoj slovenské národní kultury*.

Finanční situace tohoto ročníku byla velmi nepříznivá. Schodek dosahoval dokonce 100 000 Kčs. Už se vážně přemýšlelo, co s festivalem do budoucna. Skoro celou přípravu festivalu si chtělo převzít Krajské osvětové středisko Hradec Králové, které navrhovalo nezvat přední české operní scény a pořádat především odborné přednášky a interpretační semináře. Organizačnímu týmu Smetanovy Litomyšle se tento nápad samozřejmě nezamlouval, ale na druhou stranu moc na vybranou neměl. Ještě padl návrh pořádat festival jen jednou za pět let v letech Smetanových výročí. Nic konkrétního se ale nakonec nedohodlo. Další ránou pro festival bylo odmítnutí poskytování dotací, které v předchozích letech získával od Ministerstva školství a kultury, Okresního národního výboru a Městského národního výboru. Bylo tudíž jasné, že kvůli všem těmto okolnostem se festival minimálně v dalším roce konat nebude.

Nakonec byl festival Smetanova Litomyšl přerušen na dlouhých 9 let. Pouze dvakrát se v období přerušení festivalu konaly akce pod záštitou Smetanovy Litomyšle, bohužel ale neměly moc úspěch a měly nízkou návštěvnost.

3.3 1974 - 1991

17. ročník 1974

Festival byl obnoven u příležitosti 150. výročí narození a 90. výročí úmrtí Bedřicha Smetany. Byl také opět po 10 letech vyhlášen Rok české hudby. Samotnému festivalu předcházelo několik akcí během roku. Již 1. března se ve Smetanově domě představilo Smetanovo kvarteto a následující den byla za zvuku fanfár z opery *Dalibor* otevřena obnovená expozice v rodném bytě Bedřicha Smetany. 10. května vystoupila ve Smetanově domě Česká filharmonie a těsně před začátkem festivalu 16. června se konala Pocta Smetanovi i s průvodem přes náměstí k pomníku Bedřicha Smetany, tam byl skladateli vzdán hold a k tomu zazpívaly východočeské sbory, které pak pokračovaly koncertem na zámeckém nádvoří.

Po dlouhé pauze, kdy se festival nekonal, se samozřejmě počítalo s vysokou návštěvností, a tak pořadatelé zvýšili počet představení Národního divadla Praha ze tří na pět.

Smetanova Litomyšl začala 28. června operou *Dalibor*, následující den se hrály dvě opery - *Dvě vdovy* a repríza *Dalibora*. Poslední den festivalu zazněla opera *Prodaná nevěsta*, a to hned dvakrát, dopoledne a odpoledne. Celkem navštívilo festival 12 000 lidí.

Celkové výdaje festivalu dosáhly 1 070 000 Kčs a díky vysoké návštěvnosti a příspěvku 600 000 Kčs od Krajského národního výboru, Okresního národního výboru, Muzea Bedřicha Smetany a dalších menších podniků dokonce zůstal přebytek 96 000 Kčs.

V rámci Roku české hudby pokračoval kulturní program pod záštitou Smetanovy Litomyšle i po ukončení festivalu. V září zahrála ve Smetanově domě Moravská filharmonie a další představení předvedli studenti Státní konzervatoře v Praze, kteří si připravili *Prodanou nevěstu* v původní dvouaktové podobě. Ke konci října se uskutečnil závěrečný koncert celoročního programu ve Smetanově domě, kde zazpíval mužský sbor Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK.

Dalším doprovodným programem Roku české hudby byla sezónní výstava s názvem *Bedřich Smetana ve výtvarném umění*.

Na podzim toho roku se konal 1. ročník Mladé Smetanovy Litomyšle, přehlídky vážné hudby v podání mladých muzikantů. Festival pokračuje každé září až do dnešních dnů.

Rok 1975

Přestože byl minulý ročník úspěšný po všech stránkách a Národní divadlo přislíbilo na tento rok účast s operami *Prodaná nevěsta*, *Čertova stěna* a *Libuše*, však nakonec účinkování odřeklo. Přes snahu pořadatelů se nepodařilo zajistit účinkování jiného operního souboru. Festival se proto v roce 1975 nekonal.

18. ročník 1976

Národní divadlo Praha účinkování na festivalu opět na poslední chvíli odřeklo. Pořadatelům se podařilo zařídit alespoň jedno představení – operu *Dalibor* v podání brněnského operního souboru. Inscenace byla provedena na II. zámeckém nádvoří, avšak jeviště bylo posunuto do arkád zámku. Byl to sice zajímavý počín, ale nápad se příliš neosvědčil, především z hlediska akustického. Do programu Smetanovy Litomyšle bylo zařazeno zahájení výtvarné výstavy, na které zahrál Litomyšlský symfonický orchestr a odpoledne vystoupila na II. zámeckém nádvoří Ústřední hudba Československé lidové armády.

19. ročník 1977

Účinkovalo Národní divadlo Praha. Od tohoto ročníku už bylo běžné, že program na festivalu nebyl věnovaný pouze B. Smetanovi. Soubor opery Národního divadla dvakrát zahrál operu *Jakobín* Antonína Dvořáka a obě představení byla úplně vyprodána. Jako další se představilo Dechové kvinteto Národního divadla, které zahrálo skladby Antonína Rejchy a operu Bohuslava Martinů *Veselohra na mostě*. A nechyběla samozřejmě *Prodaná nevěsta* B. Smetany.

20. ročník 1978

Tento rok uběhlo 100 let od narození Zdeňka Nejedlého. Proto pořadatelé věnovali festival jemu a jeho oblíbenci B. Smetanovi. Národní divadlo Praha zahrálo

operu *Tajemství*. Druhý den se hrály dvě jednoaktové opery soudobých autorů – *Medvěd* od Ivo Jiráska a *Námluvy* od Josefa Boháče. Večer zazněla ještě *Prodaná nevěsta*. Téhož dne byl vzdán hold Zdeňku Nejedlému *koncertem Východočeských pěveckých sborů* a byl také odhalen pomník Z. Nejedlého před 1. základní školou. Festival byl zakončen operou *Dvě vdovy*.

21. ročník 1979

V tomto roce se na festivalu hrála opera *Prodaná nevěsta* B. Smetany a *Šárka* od Zdeňka Fibicha. Ve Smetanově domě proběhl *Komorní koncert* členů Národního divadla, které také zajistilo celý program festivalu.

22. ročník 1980

Pořadem s názvem *Návraty ke krásám* zahájil festival soubor baletu Národního divadla Praha, tančil na hudbu starých mistrů (např. P. J. Vejvanovského). Následující dva dny festivalu zazněla opera *Hubička* a *Prodaná nevěsta*.

23. ročník 1981

Město opět mělo důvod k oslavě jubilea, v tomto roce uplynulo 1000 let od první zmínky o Litomyšli v Kosmově kronice. Večer se měl hrát balet *Labutí Jezero* od P. I. Čajkovského, pro trvalý déšť bylo bohužel představení zrušeno. Druhý den Národní divadlo Praha provedlo operu *Rusalka* A. Dvořáka a poslední den festivalu zazněla opět tradičně *Prodaná nevěsta*.

24. ročník 1982

Poprvé za celou existenci festivalu se nehrála žádná skladba ani opera od B. Smetany. Samozřejmě ne úmyslně, ale jediná naplánovaná opera *Dvě vdovy* musela být kvůli dešti zrušena. A tak na tomto ročníku Smetanovy Litomyšle zazněla soudobá opera *Zuzana Vojířová* skladatele Jiřího Pauera a balet *Labutí jezero* P. I. Čajkovského v podání Národního divadla Praha.

25. ročník 1983

Na této Smetanově Litomyšli účinkoval soubor opery brněnského Státního divadla. Zahrál tři opery, každou od jiného skladatele. *Dalibora* (B. Smetana), *Příhody Lišky Bystroušky* (L. Janáček) a *Řecké pašije* (B. Martinů).

Organizačního tým v tomto roce posílil současný dramaturg festivalu Vojtěch Stříteský.³⁰

26. ročník 1984

Tento rok byl opět Rokem české hudby, proto byl i program bohatší. První den představilo Národní divadlo Praha Smetanovu operu *Libuše* a proběhlo slavnostní otevření Muzea České hudby, kde vystoupilo Kociánovo kvarteto, a proslovu se ujal tehdejší ministr kultury Milan Klusák.³¹ Druhý den se hrála opera *Prodaná nevěsta* a poslední festivalový den vzdalo hold B. Smetanovi a dalším jubilantům Roku české hudby čtyřicet hudebních sborů Východočeského kraje.

27. ročník 1985

Během tohoto roku byla rozšířena dramaturgická rada, v jejímž čele zasedli zástupci pořadatelů Národního divadla Praha, Státního divadla Brno, Svazu českých skladatelů, Muzea české hudby a samozřejmě členové týmu Smetanovy Litomyšle. Zasluhou rady bylo obohacení programu festivalu pro příští roky.

V tomto roce přivezlo Státní divadlo Brno na festival balet *Romeo a Julie* (S. Prokofjev), operu *Hubička* (B. Smetana) a sólisté z Brna zazářili na závěrečném koncertě áriemi z českých oper, který byl zřejmě nejúspěšnějším představením tohoto ročníku. Zazněly árie ze Smetanových oper *Braniboři v Čechách* a *Dvě vdovy*. Z

³⁰ dramaturg festivalu Smetanovy Litomyšl, místostarosta Litomyšle, byl ředitelem Komorní filharmonie Pardubice, absolvoval Konzervatoř Pardubice (*1961)

³¹ československý diplomat, vysokoškolský pedagog a ministr kultury (1923-1992)

Dvořákových oper *Čert a Káča*, *Jakobín* a *Šelma sedlák*, z Janáčkových oper *Její pastorkyňa* a *Příhody lišky Bystroušky* a z Blodkovy opery *V studni*.

28. ročník 1986

„Festival byl organizačně začleněn do Sdružení klubu pracujících (SK ROH), zařízení podléhajícího odborové organizaci litomyšlského podniku Vertex. Stalo se tak po dohodě s Okresním národním výborem ve Svitách, který požadoval, aby pořádání festivalu bylo zajištěno institucí s právní subjektivitou.“³²

Letošní ročník ovládly opery *Tajemství* (Smetana) a *Rusalka* (Dvořák) a zopakoval se také loni tolik úspěšný koncert árií z českých oper.

29. ročník 1987

Při příležitosti 250 let od narození českého skladatele Josefa Myslivečka zahrálo Státní divadlo Brno jeho operu *Ipermestra*, další den Janáčkovu *Její pastorkyňu* a na závěr Smetanova *Dalibora*.

V tomto roce se stal hlavním dramaturgem festivalu Vojtěch Střítecký.

30. ročník 1988

V letošním ročníku nastal dramaturgický zlom, poprvé se hrála světová opera, i když bylo těžké ji prosadit. V organizačním týmu proti sobě stáli tradicionalisté, tedy zastánci osvědčeného konceptu festivalu, jehož program měl být věnován výhradně Smetanovi, a novátoři, kteří si přáli program festivalu co nejvíce obohatit. Smetanova Litomyšl byla tedy zahájena Mozartovou operou *Figarova svatba*, druhý den festivalu se hrála opera *Jakobín* (Dvořák) a festival byl zakončen koncertem *Pocta B. Smetanovi*, kde zazněly sborové scény ze Smetanových oper.

³² LNĚNIČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, s. 78. ISBN 978-80-7185-909-3.

31. ročník 1989

Na tomto ročníku účinkovala Janáčkova opera Státního divadla Brno a opět došlo k dramaturgickému posunu. Smetanova Litomyšl uvítala zahraniční sólovou hvězdu argentinskou sopranistku Marthu Collalio. Účinkovala v opeře *Simon Boccanegra* od G. Verdiho. Již tradičně se hrála Smetanova *Prodaná nevěsta*. Ve Smetanově domě zazněl cyklus *Říkadla* od Leoše Janáčka a komická opera *Veselohra na mostě* B. Martinů.

32. ročník 1990

Pád komunistického režimu zajistil větší svobodu zejména pro umělecké soubory, které si nyní mohly vybírat, kde budou vystupovat a kvůli nejistému počasí na festivalu Smetanova Litomyšl zde hrálo například Národní divadlo naposled. Na festival se soubor Národního divadla vrátil až za šest let. Zahajovací koncert *Pocta B. Martinů* (uplynulo 100 let od jeho narození) proběhl ve Smetanově domě, kde Východočeský státní komorní orchestr zahrál jeho *Rapsodii pro violu a orchestr* a *Polní mši*. Další den se hrála *Kouzelná flétna* (Mozart) a festival ukončila Smetanova opera *Libuše*.

33. ročník 1991

První představení – oratorium *Svatá Ludmila* od Antonína Dvořáka – bylo bohužel kvůli dešti úplně zrušeno. Program tak další dny představovala inscenace opery *Dalibor* (Smetana) a *Hry o Marii* (Martinů) v podání Janáčkovy opery Státního divadla Brno.

3.4 1992 – 2014

34. ročník 1992

Ročník 1992 byl v historii festivalu přelomový a Smetanova Litomyšl tak získala zcela nový rozměr. Důležitým krokem byl sponzoring, který si nyní pořadatelé potřebovali zajistit, aby mohli festival vůbec pořádat v dalších letech. Organizační tým Smetanovy Litomyšle získal sponzory za pomoci tehdejšího starosty města Miroslava Brýdla. Ten také určil festival Smetanova Litomyšl za prioritní akci města. Rozpočet se

v tomto roce dostal na 1 milion korun. Od 90. let byl i program festivalu mnohem rozmanitější, plnější a také delší. Na tomto ročníku vystoupilo několik zahraničních umělců.

Na festivalu se hrála Verdiho opera *Nabucco* a *Maškarní ples, Příhody lišky Bystroušky* L. Janáčka, cyklus symfonických básní *Má vlast* B. Smetany, Dvořákovo oratorium *Svatá Ludmila*, pořad *Galakonzert* s názvem *Operní nocturno*, který se koná dodnes, koncert nazvaný *Poceta Bedřichu Smetanovi*, komorní koncert a poprvé se také konala nedělní *Slavnostní mše*, „*kteřá je od té doby tradičním duchovním obohacemím festivalu a poděkováním za jeho úspěšný průběh.*“³³

Zahraničními hosty byli na tomto festivalu Paulette de Vaughn a Sergio Lombana (pěvci z USA), italské pěvecké hvězdy Gaetano Bardini a Anna Baldasserini.

Vystoupilo Státní divadlo Brno, pěvecký sbor ReBelcanto, Moravské divadlo Olomouc, Wallingerovo kvarteto, studenti JAMU a Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK a mnoho dalších skvělých českých umělců.

Doprovodnou akcí tohoto ročníku bylo sochařské sympozium s názvem *Dřevo a prostor*, „*kteřé bylo předzvěstí pozdějšího úspěšného propojení festivalu s výtvarným uměním.*“³⁴

35. ročník 1993

Vznikla Nadace festivalu Smetanova Litomyšl, kterou zřídilo město Litomyšl, pod kterým se doposud festival pořádá.

Poprvé měl festival v názvu *Mezinárodní operní festival*, což se používá samozřejmě dodnes. Financování festivalu zajišťovaly z největší části sponzorské peníze. Pro letošní ročník se podařilo sehnat dva hlavní sponzory z bankovního sektoru.

³³ LNĚNIČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, s. 89. ISBN 978-80-7185-909-3.

³⁴ LNĚNIČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, s. 89. ISBN 978-80-7185-909-3.

Díky sponzorským penězům mohli pořadatelé vydat katalog festivalu, který už měl reprezentativnější formu než v předešlých letech.

V tomto roce byly provedeny čtyři opery, a to Smetanovo *Tajemství*, *Don Giovanni* od W. A. Mozarta a Verdiho *La Traviata* a komická opera *Zkouška na operu* od A. Lortzinga. Dále se na festivalu hrálo Verdiho *Requiem*, Dvořákova koncertní ouvertura *Karneval* nebo třeba *Carmina burana* od C. Orffa. Mnoho dalších skladeb zaznělo v pořadech nazvaných *Galakonzert*, *Hudba starých mistrů*, *Sváteční matiné* a na *Závěrečném koncertě*.

Opět zde vystoupilo několik zahraničních umělců a souborů – italský soubor Quartetto Farnese z Parmy, gruzínský pěvec Simon Badii a americká sólistka Paulette de Vaughn, dirigent Graham Buckland a do zahraničních umělců můžeme zařadit i slovenského dirigenta Ondreje Lenárda, který se na festival vrátil ještě mnohokrát.

Vystoupil Brněnský orchestr, orchestr Bohemia z Hradce Králové, soubor Operissimo, Slovenská filharmonie a Moravské divadlo Olomouc.

36. ročník 1994

V dubnu tohoto roku se na zámku v Litomyšli uskutečnilo setkání sedmi středoevropských prezidentů, které tak zpopularizovalo město a také i festival.

Hned na úvod Smetanovy Litomyšle provedla Moravská filharmonie Olomouc fragment poslední Smetanovy opery *Viola*, jeho *Revoluční předehru* a symfonickou báseň *Z českých luhů a hájů*. Smetanova opera pak i festival zakončila, byla jí *Prodaná nevěsta*. Na festivalu pak zazněly ještě dvě světové opery – Verdiho *Aida* a Bizetova *Carmen*. Dále na festivalu bylo uvedeno *Requiem* a *Biblické písně* od A. Dvořáka, *Variace na staročeský chorál Svatý Václave* J. Suka, Janáčkova *Glagolská mše*, a mnoho dalších árií ze slavných italských oper.

Zahrál mimo jiné Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK, Janáčkova filharmonie nebo Národní divadlo v Brně.

Zahraniční umělce zde reprezentovala argentinská mezzosopranistka Bernarda Fink, italská sopranistka Michela Sbulati a mexický pěvec José Guadalupe Reyes.

37. ročník 1995

V tomto roce se podařilo získat silného generálního partnera – Českou spořitelnu. Vzrůstala důležitost sponzorů, tento rok pokrylo vstupné jen 20% nákladů.

Na festivalu zazněla Smetanova *Vltava*, Musorgského *Obrázky z výstavy*, *Koncert pro housle a orchestr* od Mendelssohna, oratorium *Mesiáš* G. F. Händela, předehra k opeře *Libuše*, Beethovenova *9. symfonie* a Dvořákovo *Te Deum* a několik skladeb od J. S. Bacha v pořadu nazvaném *Pocta J. S. Bachovi*. Na programu byla opery *Dalibor* od B. Smetany, *Rigoletto* od G. Verdiho a Rossiniho *Lazebník sevillský*. Nechyběla ani nedělní mše. Hlavní hvězdou tohoto ročníku byl americký barytonista Sherrill Milnes.

Od tohoto ročníku se začal vydávat dnes již známý výpravný katalog, kde návštěvníci naleznou mnoho cenných a zajímavých informací.

38. ročník 1996

Největším počinem v tomto roce bylo zastřešení zatím jen jeviště a orchestřiště. Přesto se jednalo „o významný krok na cestě maximálně eliminovat vliv rozmarů počasí na program Smetanovy Litomyšle.“³⁵ Festivalový katalog byl už i dvojjazyčný – česko-anglický, protože pořadatelé zaznamenali nárůst zahraničních návštěvníků.

Tradičně se konaly pořady jako Slavnostní zahajovací koncert, Galakonzert a nedělní mše.

Dvakrát se zde hrála opera *Tosca* od G. Pucciniho, Smetanova *Hubička* a v rámci jednoho představení dvě opery, které se až doposud hrají většinou společně – *Sedlák kavalír* od P. Mascagniho a *Komedianti* od R. Leoncavalla. Dále si mohli návštěvníci poslechnout Dvořákovu symfonii takzvanou *Novosvětskou* a ouverturu *Můj domov*, Mozartovu *Korunovačnickou mši*, českou premiéru oratoria *Belšasarova hostina* od W. Waltona a další skladby Smetany a Dvořáka a také Gershwin a Bernsteina.

³⁵ LNĚNIČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, s. 100. ISBN 978-80-7185-909-3.

Po několika letech se na festival vrátilo Národní divadlo Praha, potom zahrál Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK nebo také žesťový orchestr z partnerského italského města San Polo d'Enza. Zahraničními hosty tentokrát byli italský barytonista Bruno Pola a italská sopranistka Katia Ricciarelli.

V listopadu tohoto roku vznikla Asociace hudebních festivalů České republiky³⁶ a Smetanova Litomyšl byla jedním ze zakládajících členů této organizace.

39. ročník 1997

Festival se i nadále rozrůstal, jak v počtu pořadů na programu, tak především v rozpočtu. V tomto roce dosáhl rozpočet 13 milionů korun získaných především ze sponzorských peněz. A jelikož Smetanova Litomyšl už byla opravdu úctyhodně velkým festivalem s bohatým programem, dovolím si pouze odkázat na internetové stránky, kde jsou podrobné programy k dispozici.³⁷

Na festivalu vystoupil německý barytonista Bernd Weikl s dánskou sporanistkou Ingou Nielsen. Americká sopranistka Maria Venuti, korejský tenorista Sang-Ho Choi, německý basista Ralf Lukas. Dalšími hvězdami na festivalu byla již výše zmíněná Dagmar Pecková, Magdalena Kožená, Iva Hošpesová, Marc Niubó.

Zahrála Státní filharmonie a Český filharmonický sbor Brno, Pražská komorní filharmonie, operní soubor Divadla J. K. Tyla v Plzni, Chorgemeinschaft Neubauern, Moravské divadlo Olomouc, Slovenská filharmonie a další.

³⁶ Asociace byla založena v roce 1996 jako profesní sdružení pořadatelů nejvýznamnějších českých hudebních festivalů především klasické hudby, jehož smyslem je vzájemná koordinace, výměna zkušeností, solidarita a pomoc. K zakládajícím členům Pražskému jaru, Janáčkově máji, Mezinárodnímu hudebnímu festivalu Brno a Smetanově Litomyšli se brzy připojily i další festivaly, které v současnosti pokrývají nejen území celé České republiky, ale jejich pořady naplňují kalendář téměř celého roku. (O Asociaci. *Asociace hudebních festivalů České republiky* [online]. [cit. 2014-01-27]. Dostupné z: <http://www.czech-festivals.cz/>)

³⁷ Programy k následujícím ročníkům jsou k dispozici na: Historie festivalu: Minulé ročníky. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/historie-prehledy/minule-rocniky>

Od podzimu roku 1997 se stal ředitelem festivalu Jan Pikna³⁸, který je ředitelem dodnes.

40. ročník 1998

Před začátkem tohoto ročníku byla dokončena celá konstrukce zastřešení, takže už i hlediště bylo chráněno před deštěm.

Slavnostní podobu festivalu zajistila při zahájení Česká filharmonie se Smetanovou *Mou vlastí* a Českou státní hymnou. Na Smetanově Litomyšli dále zaznělo oratorium *Ivan Hrozný* (S. Prokofjev), Bernsteinova a Dvořákova duchovní díla, duchovní opera *Jeremias* (P. Eben), slavnostní Smetanova opera *Libuše*, Dvořákova *Rusalka* a mnoho dalších hudebních děl.

Novinkou na festivalu byl Koncert na přání. *„Koncert na přání, umožňující uvést díla populární, žánrově přesahová, zpřístupnil festival i divákům bez hlubšího zájmu o klasickou hudbu. Stal se velice oblíbenou součástí dramaturgie také následujících ročníků.“*³⁹

41. ročník 1999

V roce 1999 se z legislativních důvodů stala z Nadace festivalu Smetanova Litomyšl obecně prospěšná společnost. Veškerý majetek Nadace přešel na o.p.s..

Festival měl hned dva důvody být o něco slavnostnější, slavilo se 50 let od založení festivalu a 175 let od narození B. Smetany.

Operními hvězdami na festivalu byl pěvec Kurt Rydl a mezzosopranistka Sandra Schwarzhaupt. Poprvé do Litomyšle přijela Státní opera Praha s operou Ch. Gounoda

³⁸Je ředitelem i společnosti Smetanova Litomyšl, o.p.s., členem rady a výkonným tajemníkem Asociace hudebních festivalů České republiky a zastává funkci 1. místopředsedy výkonné rady Destinační společnosti Východní Čechy.

³⁹ Nový model festivalu - devadesátá léta dvacátého století (1992-1999): 40. ročník Smetanovy Litomyšl 1998. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2014-01-27]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/historie-prehledy/podrobna-historie/1992-1999/511-40-ronik-smetanovy-litomyse-1998>

Faust a Markétka. Smetanova *Prodaná nevěsta* byla tentokrát provedena netradičně pod vedením bratří Formanů s rodinou Váňovou a cirkusem Šilhán. *Koncert na přání* už zasahoval, i když stále jen mírně, do populárnější sféry hudby. Na tomto představení zazněly v podání symfonického orchestru skladby ze světových i českých filmů. Pořad *Koncert na přání* se ukázal jako divácky velmi atraktivní a dodnes je součástí dramaturgie festivalu a bývá každoročně beznadějně vyprodán.

Pořadatelé samozřejmě neopomněli tradiční hold u pomníku B. Smetany a nedělní mši.

Smetanova Litomyšli byla také doplněna výstavou *Hudba na poštovních známkách* a poprvé byly vydán *Festivalové noviny*, které vycházely během celého festivalu a návštěvníci v nich mohli najít program, recenze představení i rozhovory s účinkujícími a diváky.

42. ročník 2000

Důvodem k slavnostnějšímu rázu festivalu bylo končící století a tisíciletí. Rok 2000 byl také Rokem opery. Na programu byla například jedna z nejstarších dochovaných oper *Euridice* Jacopa Periho, která měla v tomto roce 400. výročí od premiéry. Do dramaturgie byla zařazena díla J. S. Bacha, W. A. Mozarta, B. Martinů, B. Smetany, I. Hurníka. Nechyběl tradiční hold u pomníku B. Smetany na náměstí a festival byl oživen představením *Cimrman v říši hudby* v podání Divadla Jára Cimrmana.

Na tomto ročníku festivalu probíhala výstava *Inscenování opery Dalibor na scéně Národního divadla v Praze*, výstava o renesančních sgrafitech, výstava o umění a historii Etrusků a také byly vystaveny sochy Arnolda Bartůňka. Další slavnostní událostí na festivalu bylo zapsání zámku Litomyšl na Seznam kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

43. ročník 2001

V tomto roce ztratila Smetanova Litomyšl generálního sponzora, takže se muselo více šetřit. Naštěstí alespoň částečně pomohlo příspěvkem Ministerstvo kultury ČR a město Litomyšl.

Festival byl zahájen v den Evropské hudby, tedy 21. června. A to se odrazilo i v dramaturgii. Na programu byla především díla evropských skladatelů, jako například opera *Turandot* od G. Pucciniho, Mozartova *Figarova svatba*, *Slovanské tance* a *Novosvětská symfonie* A. Dvořáka, *Prodaná nevěsta* B. Smetany a mnoho dalších.

V rámci festivalu probíhala výstava s názvem *Od Bendy k Fibichovi – Scénický melodram v Čechách*, která byla připomínkou 150. výročí narození a 100. výročí úmrtí skladatele Z. Fibicha.

44. ročník 2002

Podarilo se opět získat Českou spořitelnu jako generálního sponzora. Festival byl úspěšný i divácky, v tomto roce ho navštívilo 14 000 diváků. Poprvé měla Smetanova Litomyšl tematický podtitul – *Slovo, tón, melodie, píseň...* Takže na programu byla většinou díla, která vycházela z literární předlohy – *Don Carlos* (Verdi), *Příhody lišky Bystroušky* (Janáček), *Don Giovanni* (Mozart), *Juda Maccabeus* (Bodorová), *Ten, který přežil Varšavu* (Schönberg), *Labyrint světa a ráj srdce* (varhanní improvizace – Eben) apod. Dalšími velkými díly na festivalu byla symfonická báseň *Richard III.* (Smetana), *Fantastická symfonie* (Berlioz) a další. Přesahujícím představením byl koncert slovenského hudebního skladatele a hráče na klávesové nástroje Mariána Vargy, který vedl rockový soubor Collegium Musicum a dalším představením mimo vážnou hudbu byl koncert *Tenkrát v Americe*, na kterém se hrál jazz a ragtime.

45. ročník 2003

Podtitulem festivalu byl pro tento ročník *Rytmus, pohyb, tanec, balet...* Dramaturgie byla tedy více zaměřena na taneční představení, od tanců renesančních až po klasický balet. Tančilo se také na varhanní hudbu P. Ebena nebo na hudbu moravského folklóru. Nechyběly ani Dvořákovy *Slovanské tance*. *Koncert na přání* byl složen z neznámějších baletních scén. Samozřejmostí bylo několik operních představení *Její pastorkyně* (Janáček) a *Dvě vdovy* (Smetana), pořad s názvem *Hvězdy operního nebe* byl plný známých operních árií, stejně tak i koncert závěrečný. Představení vážnějšího charakteru zastoupilo například Berliozovo *Requiem*.

Od tohoto roku bylo zavedené, dnes již velmi známé zvonění před začátkem představení a na konci přestávek. Zvonění upozorňuje návštěvníky, že představení zanedlouho začne. Zvonění bylo vytvořeno ze tří úryvků začátku Smetanovy *České písně*.

46. ročník 2004

Rozpočet dosáhl v tomto roce 16 milionů korun. Tentokrát hodně přispělo ministerstvo kultury a to především díky grantovému projektu *Česká hudba 2004 – nedílná součást evropské kultury*. Vznikly festivalové stránky, kde bylo možno si přečíst recenze z představení, prohlédnout si fotografie a poslechnout si audio i video rozhovory. Rok 2004 byl tradičně vyhlášen Rokem české hudby.

Na programu byla mimo jiné opera *Braniboři v Čechách* (Smetana), *Glagolská mše* (Janáček), pořady s názvem *Pocta Antonínu Dvořákovi*, *Pocta Petru Ebenovi*, velký zájem byl opět o *Koncert na přání* se slavnou filmovou hudbou. Dále mohli diváci zhlédnout například recitály operních pěvců Štefana Margity a Gabriely Beňáčkové.

Doprovodný program byl také rok od roku bohatší. V tomto roce proběhla konference muzikologů *Obraz Bedřicha Smetany v proměnách času 1824-1884-2004*, výstava *Prodaná nevěsta známá i neznámá*, expozice frotáží⁴⁰ Ladislava Nováka, v klášterních zahradách byla vystavena *Židle* Magdaleny Jetelové.

47. ročník 2005

Novým generálním partnerem se stala společnost Skanska DS a.s. a tématem tohoto ročníku bylo *Smíření*.

Dramaturgie festivalu obsahovala mnoho děl německy mluvících skladatelů (Bach, Beethoven, Mendelssohn-Bartholdy, Wagner, Mahler) a také díla, která se vážou

⁴⁰ přenášení otisku reliéfní struktury podložky měkkou tužkou na papír (*Slovník cizích slov*. Vyd. 1. Praha: Encyklopedický dům, 1996, 366 s. ISBN 80-901-6478-1.)

k nějaké konkrétní události (*Leningradská symfonie* – Šostakovič, *Brundibár* – Krása, Hoffmeister - dětská opera z terezínského ghetta). Nechyběly ani opery – *Prodaná nevěsta* (Smetana), *La Traviata* (Verdi) a mnoho dalších hudebních děl.

Poprvé v tomto roce se poprvé uskutečnila Smetanova výtvarná Litomyšl.⁴¹ Byla velice úspěšná a od té doby je nedílnou doprovodnou součástí hudebního festivalu.

48. ročník 2006

Podtitulem letošního ročníku byly *Dialogy*. V dramaturgii se kladl důraz na duchovní hudbu a připomínalo se 250 let od narození W. A. Mozarta.

Hned úvodní koncert byl celý věnován Mozartovi, kde zaznělo několik jeho skladeb. Uskutečnil se také například *Chrámový koncert*, byla provedena opera *Dialogy karmelitek* (F. Poulenc), Dvořákovy *Biblické tance*, Janáčkova *Glagolská mše*, opera *Tajemství* (Smetana), *Koncert na přání* byl složen z nejslavnějších oratorních sborů. Dvakrát byla provedena rocková opera *Jesus Christ Superstar* (Lloyd-Weber) a na závěr mohli diváci navštívit Glakonzert s N. Shicoffem, M. Kulikovou a dirigentem F. Chaslinem.

49. ročník 2007

Tento ročník měl název *Ve světě dětí...* „V programu byly tituly určené pro mladé posluchače, pořady s dětskou tematikou a díla mládeži obecně blízká, pro ni přijatelná.“⁴² V předprodeji rychle zmizely lístky na zahajovací galakonzert Evy

⁴¹ Smetanova výtvarná Litomyšl. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://vytvarna.smetanovalitomysl.cz/>

⁴² Dvacáté první století, novodobá historie: 49. ročník Smetanovy Litomyšle 2007. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/historie-prehledy/podrobna-historie/2000-2009/505-45-ronik-smetanovy-litomyle-2003>

Urbanové, která zazpívala árie oblíbených postav českých i světových oper. Zazněla *Kytice* B. Martinů, *Rákoš Rákoczy* (Janáček), opera *Hubička* (Smetana), *Varhanní mše* (Bach), *Manon Lescaut* (Puccini) a další. Nejmenší diváci mohli navštívit opery *Zvířátka a loupežníci* (O. Mácha) a *Císařovy nové šaty* (J. Těmle), *Komínček* (B. Britten).

V tomto roce současně s festivalem probíhal už 3. ročník Smetanovy výtvarné Litomyšle a hlavní výstavou tohoto ročníku byla výstava s názvem *František Kupka – Člověk a země*, neboť F. Kupka měl v tomto roce 50. výročí úmrtí.

50. ročník 2008

Jubilejní ročník s příznačným tématem *Slavnost*. Proto nechyběla inscenace Smetanovy slavnostní opery *Libuše*, opery *Prodaná nevěsta*, od Smetany na festivalu zazněla ještě například *Má vlast* a také jeho komorní tvorba. Ze světové opery zde byla provedena opera *Lazebník sevillský* (Rossini), *Nabucco* (Verdi), zahraniční operní pěvkyně E. Marguerre, A. Rahdjian, Z. Kushpler zazářily na závěrečném koncertu *Gala opera*. Balet zastoupilo představení *Romeo a Julie* (Prokofjev), velká oratorní díla *Requiem* A. Dvořáka. Turecký klavírista Fazil Say vystoupil na pořadu s názvem *Gershwin-Bernstein*.

51. ročník 2009

Rok 2009 nabídl dramaturgii Smetanovy Litomyšle několik významných výročí hudebních osobností. Uskutečnilo se celkem 29 pořadů, což bylo nejvíce v historii festivalu.

Uplynulo 50 let od úmrtí B. Martinů, k jehož počtě se konal velký externí koncert v jeho rodné Poličce. Bylo vzpomenuáno 185. výročí narození a 125. výročí úmrtí B. Smetany, 200 let uplynulo od narození F. Mendelssohna-Bartholdyho a od úmrtí J. Haydna, 250 let od úmrtí G. F. Händela a 300 let od narození F. X. Richtera. V dramaturgii festivalu byla zastoupena díla všech těchto skladatelů. Podtitulem tohoto ročníku byl *Europa musicalis*, zaměření na evropskou hudbu.

Festival byl také ve znamení jeho založení před šedesáti lety v roce 1949. A Litomyšl slavila 750. výročí povýšení na město.

52. ročník 2010

Tématem tohoto ročníku bylo 700. výročí nástupu Lucemburků na český trůn. Lucemburkové se zasloužili o zřízení litomyšlského biskupství. Festival samozřejmě nezapomněl na důležitá jubilea. Na tento rok připadlo 200. výročí narození F. Chopina, 150. výročí narození G. Mahlera, 130. výročí úmrtí J. Offenbacha a 120. výročí narození B. Martinů.

Na tomto ročníku bylo několik pořadů přesahujících rámec klasické hudby, například koncert cikánské cimbálové muziky, koncert francouzského šansoniéra nebo oblíbený Koncert na přání s nejslavnějšími melodiemi z českých muzikálů. Ke klasickým pořadům festivalu patřila například *Missa Brevis* (Pavlica), opera *Prodaná nevěsta* (Smetana), *Kouzelná flétna* (Mozart), *Tosca* (Puccini) a dětská opera *Ogari* (Křička) nebo balet *Labutí jezero* (Čajkovskij).

53. ročník 2011

53. ročník Smetanovy Litomyšle měl podtitul *Mundus Vocalis* neboli „vokální svět“, který zdůrazňuje především lidský hlas a který zněl napříč celým programem festivalu v podobě zpěvu operního, sborového i nonartificiálního. Zajímavým koncertem na tomto ročníku byl pořad s názvem *Lohengrin & Dalibor – příběhy bájných rytířů*, na kterém mohli diváci porovnat tvorbu těchto dvou současníků. Z oper zde byla provedena *Její pastorkyňa* (Janáček), *Turandot* (Puccini) a *Nápoj lásky* (Donizetti). Nezapomnělo se ani na děti, pro které bylo připraveno představení *Minioper* od Zdeňka Svěráka a Jaroslava Uhlíře. Slavné operní pěvkyně Dagmar Pecková, korejská sopranistka Sumi Jo měly v programu svůj recitál. 170. výročí narození A. Dvořáka bylo připomenuto skladbami *Stabat Mater*, *Moravské dvojzpěvy* a *Novosvětská symfonie*, 40. výročí úmrtí I. Stravinského baletem *Pták ohnivák*, *Svěcení jara* a *Svatba*. Do přesahových pořadů patřil opět *Koncert na přání* plný rockových hitů upravených pro symfonický orchestr.

54. ročník 2012

Podtitulem tohoto ročníku byla *Pocta Pernštejnům*, kterým kdysi patřil litomyšlský zámek. Stejný název měl i jeden z koncertů, kde zazněl Mozartův koncert *Es dur pro lesní roh*, jehož tón rozezněl nejlepší hornista světa Radek Baborák, který dále na koncertě vystupoval jako dirigent svého orchestru Česká sinfonieta a zazněla Haydnova symfonie *Poledne* a Beethovenova *Osudová*. Tento koncert byl zřejmě nejúspěšnějším na celém festivalu, především co se délky potlesku a počtu přidavků týče a to přimělo dramaturga festivalu ihned po skončení koncertu domluvit s Radkem Baborákem další účinkování na Smetanově Litomyšli.⁴³ Novinkou bylo čtyřikrát reprizované představení barokní opery *Královna víl* (H. Purcell) v rokokovém zámečku Nové Hrady. Na festivalu zahrál turecký klavírista Fazil Say, byla provedena opera *Prodaná nevěsta* (Smetana), *Bohéma* (Puccini), *Carmen* (Bizet), *La Traviata* (Verdi) a *Jakobín* (Dvořák), jejíž inscenace musela být kvůli počasí přesunuta na následující rok. Na programu bylo samozřejmě i několik orchestrálních koncertů.

55. ročník 2013

Během 55. ročníku se slavilo také několik výročí významných skladatelů, kteří měli své místo v programu. 200 let od narození R. Wagnera a G. Verdiho, 140. výročí narození a 70. výročí úmrtí S. Rachmaninova, 200. výročí úmrtí J. K. Vaňhala, 120 let od úmrtí P. I. Čajkovského a slavily se také 85. narozeniny L. Sluky.

Ihned vyprodané byly *Koncerty na přání* s Vojtou Dykem a B-Side Bandem a *Koncert plný překvapení*, kterým dramaturg festivalu slavil své 30leté působení v týmu Smetanovy Litomyšle. Na úvod festivalu zazněla Smetanova *Má vlast*, byly zde uvedeny čtyři opery – *Otello* a *Sicilské nešpory* (Verdi), *Don Giovanni* (Mozart), *Dvě vdovy* (Smetana), *Jakobín* (Dvořák) a pět repríz *Královniny víl* (Purcell). Děti mohly

⁴³ Smetanova Litomyšl navázala úzkou spolupráci s orchestrem Česká sinfonieta a jeho dirigentem Radkem Baborákem. Orchester bude v příštích pěti letech působit jako Rezidenční orchestr festivalu a budou mu svěřovány zásadní umělecké a prestižní úkoly. (SMETANOVA LITOMYŠL, o.p.s. *Smetanova Litomyšl 2014: Program*. 2014, 30 s.)

zhlédnout opery (Vy)Prodaná nevěsta a Papageno hraje na kouzelnou flétnu. Velmi úspěšná byla oblíbená Orffova *Carmina burana* a také přesahující koncert souborů Musica Bohemica a Spirituál Kvintet.

Z celého ročníku Česká televize natáčela hodinový dokument „Pět ,P‘ Smetanovy Litomyšle“.

56. ročník 2014 – programový záměr

Letos máme rok končící čtyřkou a to znamená jediné – je vyhlášen Rok české hudby. Letošní ročník bude nejen kvůli tomu mimořádně slavnostní. Největším jubileantem je samozřejmě Bedřich Smetana (1824 – 1884), ale i samotný festival Smetanova Litomyšl, který letos oslaví 65 let od svého založení a 40 let od znovuoobnovení po devítileté přestávce (1974 – Rok české hudby). Dramaturgie je tedy zaměřena především na tvorbu českou, která zazní hned první večer festivalu na koncertu *České operní gala* a také festival ukončí nejpopulárnějšími skladbami českých autorů, mimo jiné Dvořákovo *Novosvětskou symfonií*. V průběhu festivalu bude na programu *Čertova stěna* (Smetana), *Příhody lišky Bystroušky* (Janáček), *Rusalka* (Dvořák), *Figarova svatba* (Mozart) nebo také *Bludný Holanďan* (Wagner). Zazní také *Česká rapsodie* (Martinů) nebo *Planety* (G. Holst). Pro mladé obecnstvo je připraveno představení s názvem *Klasika je cool* a pro ještě menší diváky *Zpívejte, lidičky, ty české písničky*. Koncert na přání bude složen ze symfonických skladeb Mike Oldfielda a kapely Pink Floyd. Žádaným představením je koncert *Na krásném modrém Dunaji*, kde zazní skladby tří generací Straussů.

„Chceme rozehrát celé zámecké návrší. Nějaké promenádní koncerty pořádně mimo program i v zámeckém amfiteátru. Chceme, aby se na zámku stále něco dělo. Umístíme například klavír na ulici, což má velký úspěch v zahraničních metropolích. Chceme opět zavést prohlídky zákulisí s kostýmy,“ rozpovídal se ředitel Smetanovy Litomyšle, o.p.s., Jan Pikna a pokračoval: „Připravujeme tzv. ouvertury, lektorské úvody, které budou před některými pořady v zámecké jízdárně. Lidé se tam budou moci

*seznámit s dílem, na které mají vstupenky, seznámit se s autorem, v některém případě tam bude projekce. Jde o takový pořad o pořadu.*⁴⁴ Sama jsem na tuto novinku zvědavá a dle možností se těchto lektorských úvodů zúčastním.

⁴⁴ Co pro diváky chystá festival Smetanova Litomyšl. *Lilie: Zpravodaj města Litomyšle*. 2014, Ročník XXIV., č. 3.

4 SMETANOVA LITOMYŠL, O.P.S.⁴⁵

4.1 Stručná historie organizace

„Obecně prospěšná společnost Smetanova Litomyšl vznikla 12. 3. 1999 jako nástupce Nadace festivalu Smetanova Litomyšl. Byla založena městem Litomyšl za účelem pořádání kulturních akcí, zejména operního festivalu Smetanova Litomyšl, jeho spolupřádáním, soustředěním peněžních a nepeněžních prostředků a zajištěním dalších činností, které k tomuto účelu směřují a souvisejí s ním.“⁴⁶

Hlavní činností společnosti je pořádání Mezinárodního operního festivalu Smetanova Litomyšl. Po celý rok na jeho přípravě pracuje osm zaměstnanců a v době konání festivalu je zaměstnáno až sto dalších osob.

4.2 Základní informace o organizaci

Celý název obecně prospěšné společnosti zní: Smetanova Litomyšl, o.p.s. a sídlí v Litomyšli na adrese Jiráskova 133. Společnost je zapsaná v rejstříku obecně prospěšných společností, vedeným Krajským soudem v Hradci Králové, oddíl O, vložka 49. Obecně prospěšnými službami je pořádání kulturních akcí zejména ve městě Litomyšl. Hlavními zaměstnanci festivalu jsou: **Jan Pikna** – ředitel festival, **Eva Piknová** – ředitelka komunikace, **Ing. Bc. Barbora Piknová Krejčí** – vedoucí propagace a PR, **Jitka Nazdravetská** – manažerka prodeje vstupenek, **Ivana Baarová** – vedoucí provozu zámeckého sklepení, **Vladimír Zeman** – technik, **Jana Flachová** – ekonomka, **Ivana Voříšková** – vedoucí kanceláře a externími zaměstnanci festivalu jsou: **Vojtěch Strítěsky** – dramaturg festivalu, **MgA. Leoš Krejčí** – vedoucí produkce,

⁴⁵Na této kapitole jsem pracovala především s internetovými stránkami společnosti (Smetanova Litomyšl, o.p.s. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2013-10-30]. Dostupné z: <http://ops.smetanovalitomysl.cz/smetanova-litomyšl-o.p.s/>), kde jsou k dispozici i důležité dokumenty, jako například *Aktuální znění Zakládacích listin společnosti, Zakládacích listin Smetanova Litomyšl, o.p.s.* nebo *Výpis z rejstříku živnosti*, které mi také pomohly k sepsání této kapitoly.

⁴⁶ Smetanova Litomyšl, o.p.s. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://ops.smetanovalitomysl.cz/>

RNDr. Marie Kárská – daňová poradkyně a **František Renza** – správce počítačové sítě.

4.3 Organizace společnosti

Společnost se skládá ze tří orgánů a těmi jsou správní rada, ředitel a dozorčí rada.

Správní rada dbá na zachování účelu, pro který byla společnost založena, na řádné hospodaření s jejím majetkem a jmenuje a odvolává ředitele. Úkony týkající se vztahu ředitele ke společnosti činí rovněž správní rada. Dále správní rada schvaluje rozpočet společnosti, řádnou a mimořádnou účetní závěrku a výroční zprávu o.p.s. a předmět doplňkových činností. Skládá se z 9 členů, jejichž funkční období je tříleté a je možné opětovné členství ve správní radě.

Ředitelem společnosti je Jan Pikna a je statutárním orgánem společnosti. Jmenuje a odvolává ho správní rada. Jedná jménem společnosti. Ředitel je povinen vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře a zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech, jejichž prozrazení by mohlo způsobit obecně prospěšné společnosti škodu. V případě pochybností, zda ředitel jednal s péčí řádného hospodáře, musí ředitel prokázat, že s péčí řádného hospodáře jednal.

Dozorčí rada je kontrolním orgánem společnosti. Přezkoumává řádnou a mimořádnou účetní závěrku a výroční zprávu společnosti. Nejméně jedenkrát ročně podává zprávu řediteli a správní radě o výsledcích své kontrolní činnosti. Dohlíží na to, že společnost vyvíjí činnost v souladu se zákony a zakládací listinou společnosti. Dozorčí rada společnosti má 3 členy a funkční období dozorčí rady je tříleté a opětovné členství v dozorčí radě je možné.

4.4 Hospodaření společnosti

Vlastním zdrojem financování společnosti je její jmění, které je tvořeno hodnotou majetku nabytého od Nadace festivalu Smetanova Litomyšl, hodnotou přijatých darů, sponzorských příspěvků, fondy společnosti, dotacemi a doplňkovou činností.

4.4.1 Projekt s názvem Propagace MOF Smetanova Litomyšl

Tento projekt v oblasti kultury dotovaný ze strukturálních fondů Evropské unie⁴⁷ byl v roce 2008 podpořen v rámci Společného regionálních operačního programu⁴⁸ a v letech 2009 – 2013 v rámci Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod⁴⁹. Tyto projekty vznikly především na podporu propagace festivalu.

Poprvé byl tedy festival z fondů EU podpořen v roce **2008**. Tato dotace byla použita na zhotovování internetových stránek ve třech jazycích (ČJ, AJ, NJ), na tisk propagačních materiálů (informační leták, Průvodce 50. MOF Smetanova Litomyšl 2008 a reprezentativní publikace o historii 50 ročníků festivalu), na rozsáhlou reklamní kampaň v podobě velkoplošných plakátů a billboardů na území celé ČR a byl také natočen filmový dokument o historii a současnosti festivalu.

V roce **2009**, kdy Smetanova Litomyšl slavila 60. výročí od vzniku festivalu, byla dotace použita pro účely propagace, především na vyhotovení tištěných propagačních materiálů (zvýšení počtu tištěných materiálů oproti minulým letům), na reklamní kampaň na celém území ČR a v neposlední řadě také k prezentaci celé akce, města, mikroregionu a Pardubického kraje na veletrzích cestovního ruchu. Byl také natočen zpravodajsko-propagační pořad Festivalové minuty a dokumentární film o festivalu, které byly později odvysílány v ČT.

Celkové způsobilé výdaje	4 025 110,00 Kč
--------------------------	-----------------

⁴⁷ *Strukturální fondy* [online]. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Uvodni-strana>

⁴⁸ Společný regionální operační program. *Regionální Informační Servis* [online]. 2012 - 2014 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/programy-eu/detail?id=3731>

⁴⁹ Regionální operační program NUTS II Severovýchod. *Strukturální fondy* [online]. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-Severovychod>

Z toho dotace RR (EU + státní rozpočet)	3 723 226,75 Kč
Z toho dotace EU	3 421 343,50 Kč

Další dotaci získala Smetanova Litomyšl na období **2010 – 2012**, která byla zaměřená na propagaci a rozvoj marketingu festivalu, konkrétně na výtisk propagačních materiálů, internetové zpravodajství z festivalu, na inzerci v odborných časopisech a na internetu a na výrobu animovaného spotu určeného na propagaci v médiích a také na výrobu pořadu „Smetanova Litomyšl den po dni“, který je k nalezení v archivu České televize⁵⁰.

„Projekt byl úspěšný zcela prokazatelně – během jeho trvání se zvýšil počet návštěvníků festivalu téměř o jednu třetinu.“⁵¹

Celkové způsobilé výdaje	3 007 336,00 Kč
Z toho dotace RR (EU + státní rozpočet)	2 781 785,80 Kč
Z toho dotace EU	2 556 235,60 Kč

⁵⁰Archiv: Smetanova Litomyšl den po dni. *Česká televize* [online]. 1996 - 2014 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/hledani/?q=smetanova+litomy%C5%A1+den+po+dni&cx=000499866030418304096%3Aukbowjvr7u>

⁵¹Aktuality: Dík Regionálnímu operačnímu programu NUTSII Severovýchod. *Smetanova Litomyšl* [online]. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/aktuality/2462-dik-regionalnimu-operanimu-programu-nutsii-severovychod>

4.4.2 Finanční zprávy

Organizační tým Smetanovy Litomyšle mi poskytl k nahlédnutí finanční zprávy z období od roku 1999 do 2012.⁵²

Smetanova Litomyšl o.p.s. má tedy výnosy ze tří oblastí, zaprvé jsou to výnosy z hlavní činnosti, do kterých je zahrnut prodej služeb, jako jsou vstupenky, drobný materiál, pojistné plnění a úroky běžných účtů, dále patří do hlavních výnosů dary a příspěvky od města Litomyšl, Ministerstva kultury, Nadace B. Martinů apod. Zadruhé jsou to výnosy z doplňkové činnosti, což jsou výnosy z reklamy a zprostředkování a ostatní výnosy a za třetí výnosy ze správní činnosti, které zahrnují odprodej materiálu.

Dále zde uvedu přehled výnosů a nákladů za jednotlivé roky (od 1999 do 2012).

Rok	Počáteční stav	Příjmy	Náklady	Konečný stav
1999	9 075 000 Kč	10 643 000 Kč	12 867 000 Kč	10 083 000 Kč
2000	10 083 000 Kč	14 007 000 Kč	13 515 000 Kč	9 669 000 Kč
2001	9 669 000 Kč	13 113 000 Kč	13 600 000 Kč	5 509 000 Kč
2002	5 509 000 Kč	17 426 000 Kč	17 271 000 Kč	4 588 000 Kč
2003	4 588 000 Kč	17 611 000 Kč	17 460 000 Kč	4 333 000 Kč
2004	4 333 000 Kč	20 458 000 Kč	20 393 000 Kč	4 032 000 Kč
2005	4 032 000 Kč	21 930 000 Kč	20 955 000 Kč	3 830 000 Kč
2006	3 830 000 Kč	22 149 000 Kč	21 509 000 Kč	3 653 000 Kč
2007	3 653 000 Kč	22 748 000 Kč	22 166 000 Kč	3 487 000 Kč
2008	3 487 000 Kč	29 281 000 Kč	27 587 000 Kč	2 619 000 Kč
2009	2 619 000 Kč	31 894 000 Kč	31 712 000 Kč	2 990 000 Kč
2010	2 990 000 Kč	28 114 000 Kč	25 287 000 Kč	2 025 000 Kč
2011	2 025 000 Kč	29 595 000 Kč	29 593 000 Kč	1 901 000 Kč
2012	1 901 000 Kč	29 798 000 Kč	30 285 000 Kč	1 926 000 Kč

⁵² Podrobný přehled o financích si vede Smetanova Litomyšl teprve od roku 1999. Informace o financích předchozích ročníků jsou buď velmi sporadické, nebo nejsou k dohledání.

Na těchto pohybech v rozpočtu můžeme pozorovat, jak se postupem času rozpočet festivalu měnil. Samozřejmě v dnešním světě je vše čím dál dražší, a tak se zákonitě musel zvýšit i rozpočet festivalu.

Ve výše zmíněné historii jednotlivých ročníků lze dohledat i některé údaje o rozpočtu z let počátečních, například v roce 1961 dosáhl rozpočet 198 700 Kč a v roce 1974 dokonce 1 070 000 Kč, což byly v tehdejších letech poměrně vysoké částky. Na konci devadesátých let se rozpočet pohyboval kolem 12 milionů korun a dnes se rozpočet pohybuje kolem 30 milionů korun.

Většinou příjmy převyšovaly náklady, pouze v některých letech to bylo naopak, ale schodek se podařilo vyrovnat z rezervního fondu (rezervní fond byl vytvořen v roce 2009 a obsahoval 376 000 Kč a v roce 2010 zahrnoval 2 302 000 Kč).

4.4.3 Doplnková činnost Smetanovy Litomyšle, o.p.s.⁵³

Doplnková činnost Smetanovy Litomyšle, o.p.s. obohacuje kulturní život města během celého roku. Smetanova Litomyšl, o.p.s. provozuje mimo jiné i zámecké sklepení zámku Litomyšl, kde se nachází stálá expozice soch Olbrama Zoubka a tu doplňují sezónní výstavy. V zámeckém sklepení také dozrává lahvové víno Chateau Litomyšl a návštěvníci tak mohou prohlídku sklepení spojit s ochutnávkou vína. Ve sklepení také od roku 2011 probíhá pořad *Zámecké sklepení v moci pekelné*⁵⁴, které připravil organizační tým festivalu a kteří v této divadelní pohádce také hrají. Tato čertovská pohádka se hraje několik dní na začátku prosince. Další velkou akcí, na které se podílí Smetanova Litomyšl, o.p.s. jsou Gastroslavnosti M. D. Rettigové⁵⁵. První ročník gastroslavností se v Litomyšli konal v roce 2012 v půlce května. Gastroslavnosti

⁵³ Zámecké sklepení Litomyšl. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://sklepeni.smetanovalitomysl.cz/>

⁵⁴ *Zámecké sklepení v moci pekelné* [online]. 2012 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://www.pekelnekralovstvi.cz/>

⁵⁵ *Gastronomické slavnosti M. D. Rettigové* [online]. 2012 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://www.gastroslavnosti.cz/>

se v Litomyšli konají na počest asi nejslavnější litomyšlské ženy, kuchařky Magdaleny Dobromily Rettigové, která je autorkou první české kuchařky. Stejně staré jako Gastroslavnosti M. D. Rettigové jsou také Litomyšlské lázně ducha⁵⁶, které byly nápadem tří litomyšlských občanů, kteří se inspirovali knihou *Krvavý román* od spisovatele, ale také malíře, grafika, ilustrátora a sochaře Josefa Váchala. Ve Váchalově románu, který je situován do města Litomyšl autor píše: „*Je to město neobyčejně kulturní a lázeňské, s nemocnicí, kde s úspěchem se léčí bolesti zubů, jak pisatel těchto řádků osobně se přesvědčiti příležitost měl. Bohužel tamější lázně vyhledávány jsou jen domorodci a také vodu nikdo tam nepije.*“⁵⁷ Lázně ducha již dva roky po sobě měly velmi bohatý program, který probíhal poslední dubnový víkend. Litomyšl navštívilo několik hudebníků, představili se zde i divadelníci a na kolonádě samozřejmě nechyběly ani stánky s různými výrobky či občerstvením. Do Lázní ducha se zapojily i místní podniky a instituce, které měli pro návštěvníky lázní speciální program či nabídku.

Představila jsem tedy ty největší akce, které Smetanova Litomyšl, o.p.s. pořádá, ale není to zdaleka jejich jediná aktivita během roku. Zajišťují pro litomyšlské občany i různé koncerty, výstavy a další pořady.⁵⁸

⁵⁶ *Litomyšl - Lázně ducha* [online]. 2012 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://www.lazneducha.cz/>

⁵⁷ VÁCHAL, Josef. *Krvavý román*. Vyd. 4., V Pasece 2. Praha: Paseka, 2011. ISBN 978-807-4320-873.

⁵⁸ Další akce a pořady. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2012 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://akce.smetanovalitomysl.cz/>

5 PROPAGACE FESTIVALU⁵⁹

„*Propagační kampaň je postavena na základních cílech marketingové komunikace.*⁶⁰ Hlavním cílem marketingové komunikace je sehnat partnery festivalu Smetanovy Litomyšle pro další ročník, popřípadě pro několik ročníků dopředu. *Jejím cílem je tedy především zviditelnění festivalu před co možná největším množstvím produktivních lidí v České republice, ne cílení na konkrétní segmenty.*“⁶¹

5.1 Příprava na kampaň

Základem je připravit koncepci celé kampaně, která začíná již několik měsíců před začátkem festivalu. Pořadatelé tvoří koncept kampaně podle minulých let, takže kampaň bývá v podstatě pořád ve stejném duchu. Je potřeba si rozvrhnout kdy, kam a kolik propagačních prostředků, což jsou například propagační tiskoviny, reklamní spoty, bannery apod., se použije v jaké části kampaně (vlně). Organizátoři kontaktují společnosti, které vlastní mediální prostor a snaží se zajistit co nejvýhodnější smlouvy. Dále organizátoři na kampani spolupracují s litomyšlskými firmami Story design, *kteřá na základě zadání vytvoří návrhy plakátů, leták, spotů pro obrazovky v metru, později pak brožur a reprezentativního katalogu*⁶² a s tiskárnou H.R.G. Propagační tiskoviny⁶³ se distribuují do informačních center po celé České republice a na veletrhy cestovního ruchu u nás i v zahraničí. Smetanova Litomyšl má také vlastní databázi adres, na které rozesílá část propagačních brožur společně s pozvánkami.

⁵⁹ Tuto kapitolu jsem vytvořila především pomocí bakalářské práce Petra Vytlačila, kterou jsem měla k dispozici. (VYTLAČIL, Petr. *Marketingové komunikace hudebního festivalu*. Zlín, 2007. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta multimediálních komunikací.)

⁶⁰ VYTLAČIL, Petr. *Marketingové komunikace hudebního festivalu*. Zlín, 2007. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta multimediálních komunikací.

⁶¹ tamtéž

⁶² tamtéž

⁶³ Ukázky propagačních tiskovin přikládám k práci jako *Přílohu 1 –3*.

5.2 Průběh kampaně 2012

Kampaně začíná zpravidla v únoru, kdy pořadatelé zveřejňují programový záměr na nadcházející ročník festivalu a končí po uplynutí festivalu zhodnocením kampaně a celého uplynulého ročníku. Kampaně se skládá z 5 vln. Každá z nich má téma, které prozrazuje na co je zrovna v určitém měsíci zaměřena. Festival je propagován samozřejmě v samotné Litomyšli, ale nejvíce v hlavním městě Praze a poté v kraji Pardubickém, Královehradeckém a ve velkých městech České republiky. *Hlavními nosiči sdělení jsou venkovní reklama a propagační tiskoviny „do ruky“⁶⁴*. Na propagaci Smetanovy Litomyšle 2012 bylo použito 5 147 000 Kč (návrh a výroba festivalových tiskovin, propagace festivalového programu, materiál na reklamní činnost, monitoring tisku, náklady na reklamu, propagace, provize). Organizátoři při kampani kladou důraz především na zviditelnění svých partnerů a samozřejmě sebe sama před státními institucemi.

5.2.1 Struktura kampaně 2012

V této podkapitole popíšu průběh festivalové kampaně roku 2012, která je převzata s tiskové zprávy 54. ročníku Smetanovy Litomyšle.⁶⁵

1. vlna – Upozornění na nadcházející ročník festivalu

únor

Tiskoviny

- programová brožura 18. 000 ks

Tisková konference

- Pardubice, 27. 2.

⁶⁴ tamtéž

⁶⁵ *Výroční zpráva 54. ročníku Smetanovy Litomyšle*. Litomyšl, 2013.

Internet

- PPC kampaň AdWords⁶⁶
- banner novinky.cz

2. vlna – Propagace festivalového programu, předprodej vstupenek

březen

Tisková konference

- Praha, 5. 3.

Internet

- PPC kampaň AdWords
- PR článek aktualne.cz
- Komerční sdělení novinky.cz

Outdoor

- Pražské metro rámečky 49×49 ve vozech
- Pražské metro rámečky 106×19 ve vozech
- Pražské metro – eskalátory B1
- Programový plakát A1 Praha + Pardubický kraj
- CLV Praha

Plošná inzerce v tisku

- Lidové noviny (celostátní) 141×217 mm
- MF DNES (celostátní) 285×435 mm
- Harmonie 202×285 mm
- Hudební rozhledy 210×297 mm
- Evropské noviny 276×204 mm

⁶⁶ Platba za kliknutí (PPC z anglického pay per click) patří mezi nástroje internetové reklamy. Princip PPC spočívá v tom, že inzerent neplatí za každé zobrazení reklamy, platí až ve chvíli, kdy na reklamu někdo klikl. Výhodou PPC reklamy je její plánovatelnost a měřitelnost. Celosvětově nejznámějším systémem je zřejmě Google AdWords. Reklamy z AdWords se zobrazují podél výsledků hledání v Google a také na vyhledávacích a obsahových stránkách jeho partnerů. (Platba za kliknutí. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Platba_za_kliknut%C3%AD)

- Krajské noviny 276×204 mm
- Přehled kulturních akcí v Praze 145×210 mm
- Česká kultura: Přehled kulturních programů 85×27 mm

Předprodej

- spuštěn online předprodej vstupenek – na festivalových stránkách, v informačních centrech velkých měst ČR

duben

Internet

- PPC kampaň AdWords

Plošná inzerce v tisku

- MF DNES (Pardubický + Královehradecký kraj) 141×217 mm
- Evropské noviny 276×204 mm
- Krajské noviny 276×204 mm

3. vlna – Image festivalu, spojení s reklamními partnery

květen

Internet

- PPC kampaň AdWords
- banner novinky.cz

Plošná inzerce v tisku

- 2× Lidové noviny (celostátní) 93×100 mm
- 3× MF DNES (celostátní) 141×217 mm
- 2× MF DNES (Pardubický + Královehradecký kraj) 141×217 mm
- Harmonie 202×285 mm
- Evropské noviny 276×204 mm
- Krajské noviny 276×204 mm

Televizní spot

- vysílán od 21. 5. na celostátních stanicích ČT1, ČT2 a ČT24

4. vlna – Průběh festivalu

červen

Tiskoviny

- Reprezentační katalog 2 000 ks
- Denní programy 9 000 ks
- Festivalové noviny 16 000 ks

Tisková konference

- Praha, 7. 6.

Internet

- PPC kampaň AdWords
- banner novinky.cz
- banner bachtrack.com

Outdoor

- Pražské metro rámečky 49×49 ve vozech
- Pražské metro rámečky 106×19 ve vozech
- MHD Hradec Králové + Pardubice A4 ve vozech
- Reprezentační plakát A1 Praha + Pardubický kraj
- CLV Praha

Plošná inzerce v tisku

- MF DNES (celostátní) 10 stran Tabloid vkládaná příloha
- MF DNES (Pardubický + Královehradecký kraj) 141×217 mm
- Harmonie 202×285 mm
- Hudební rozhledy 210×297 mm
- 3× Týdeník Rozhlas 194×140 mm
- Evropské noviny 276×204 mm
- Krajské noviny 276×204 mm
- Přehled kulturních akcí v Praze 145×210 mm

Televizní spot

- vysílán do 17. 6. na celostátních stanicích ČT1, ČT2 a ČT24

Česká televize

- ČT1, 8. 6.: „Živě na jedničce“; Zbigniew Czendlik zve na Smetanovu Litomyšl

- ČT24, 14. 6.: „Studio 24“; dramaturg Vojtěch Stříteský a dirigent Jakub Hrůša v rozhovoru o zahájení 54. ročníku Mezinárodního operního festivalu Smetanova Litomyšl

- ČT1, 15. 6.: „Sama doma“; Eva Piknová zve na Smetanovu Litomyšl
- ČT2, 20. 6.: „Smetanova Litomyšl den po dni, díl 1.“
- ČT2, 23. 6.: „Smetanova Litomyšl den po dni, díl 2.“
- ČT2, 30. 6.: „Smetanova Litomyšl den po dni, díl 3.“

červenec

Plošná inzerce v tisku

- Týdeník Rozhlas 194×140 mm

Česká televize

- ČT2, 7. 7.: „Smetanova Litomyšl den po dni, díl 4.“
- pořízen záznam z koncertu „Thomas Hamson, Lingua Angelorum“ (4. července)
- příprava pořadu „Ozvěny Smetanovy Litomyšle 2012“ – vysíláno 29. 12. 2012 ve 14.45 na ČT2

Český rozhlas

- Český rozhlas 3 Vltava, 8. 7.: Přímý přenos Závěrečného koncertu 54. ročníku MOF Smetanova Litomyšl „Největší symfonické maličkosti“
- pořízen záznam z koncertu „Thomas Hampson, Lingua Angelorum“ (4. července)

5. vlna – Ohlasy

červenec

- periodika (zhodnocení, kritika a recenze)
- vysílání záznamu pořadu (Česká televize)

6 DOTAZNÍK⁶⁷

V průběhu festivalu Smetanova Litomyšl 2013, tedy 55. ročníku, jsem se dotazovala návštěvníků koncertů na jednoduché otázky, ze kterých budu moci vyvodit například, jaká věková skupina navštěvuje festival nejvíce, zda jsou návštěvníci spíše místní či přespolní, jaké pořady nejraději navštěvují nebo také zda návštěvníky zajímá i doprovodný program Smetanova výtvarná Litomyšl.

Stejně otázky jsem kladla na dotazníkovém (anketovém) serveru VypInTo.cz⁶⁸ a odkaz na dotazník jsem poté zveřejnila na svém facebookovém profilu a poprosila jsem organizátory festivalu, aby můj dotazník sdíleli také na svých oficiálních facebookových stránkách. Dotazník sdíleli na svých stránkách během festivalu a pak po jeho skončení.

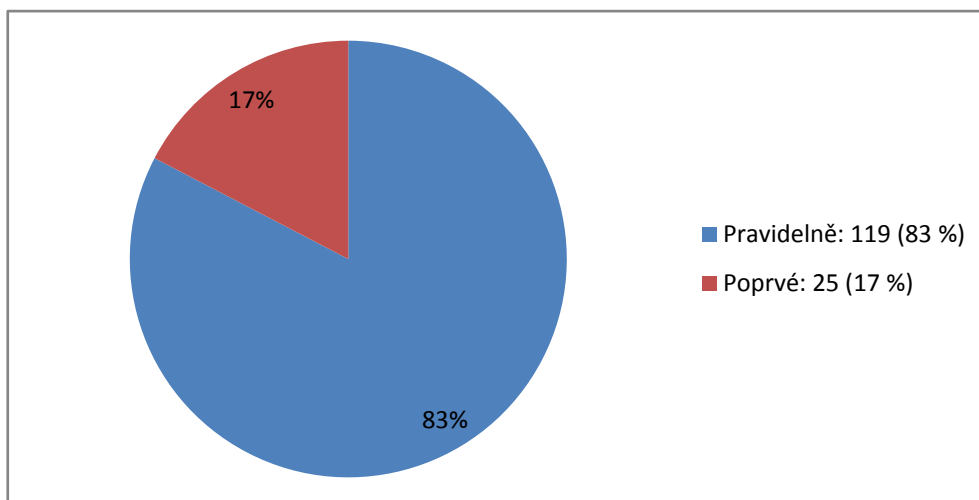
Dotazování na pořadech Smetanovy Litomyšle odpovídali velice ochotně, jen několik málo lidí odmítlo odpovídat.

Na festivalu mi odpovědělo 73 lidí a na internetový dotazník odpovědělo 71 lidí. Víím, není to moc respondentů na to, aby mohl být tento dotazník zcela objektivní a mohl o něčem s jistotou vypovídat. Především jsem si chtěla zkusit jaké to vůbec je udělat si vlastní dotazník, ptát se návštěvníků na pár otázek a vytvořit si z toho grafy a pokusit se vyvodit z výsledků jednotlivých otázek nějaký závěr, přestože jsem si to v zadání nestanovila, jako cíl.

⁶⁷ Ukázku dotazníku přikládám k práci jako *Přílohu 4*.

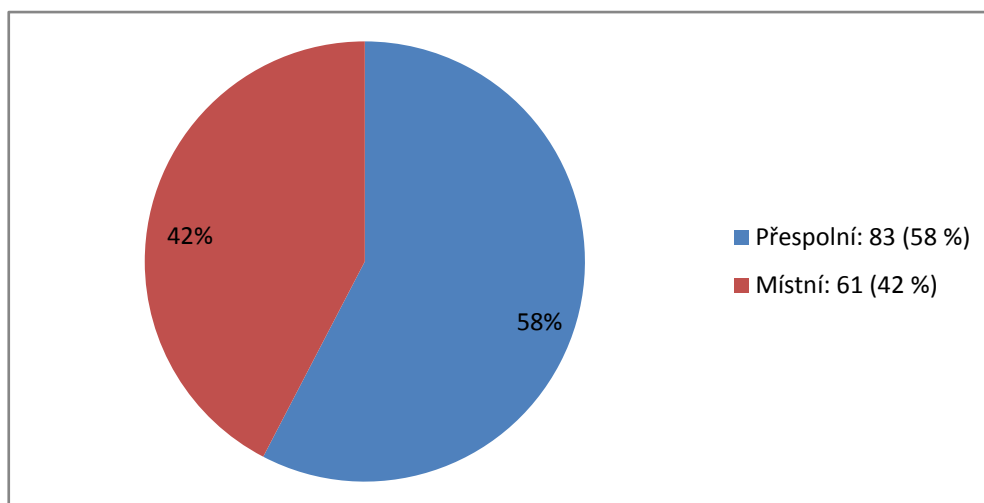
⁶⁸Níčová, A. – Dotazník Smetanova Litomyšl (výsledky průzkumu), 2013. Dostupné online na <http://dotaznik-smetanova-litomysl.vypinto.cz>.

Graf 1 - Jste na festivalu poprvé nebo navštěvujete festival pravidelně?

Festival má už tak dlouhou tradici, že o návštěvníky není nouze a především o ty stálé. Přesto je dobré pozorovat, že si cestu na tento festival najde i několik nových návštěvníků.

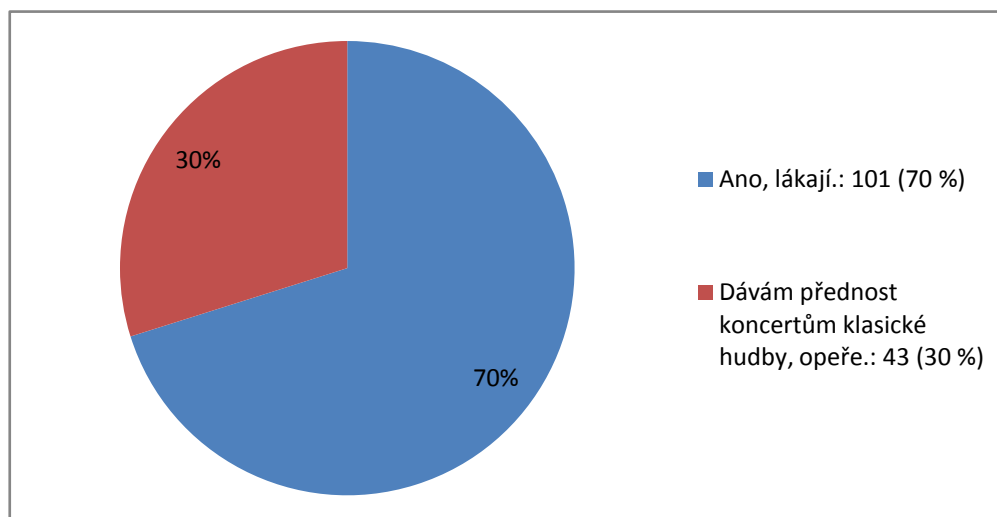
Graf 2 - Jste místní (Litomyšl a okolí) nebo přespolní?

Výsledek této otázky mě samozřejmě vůbec nepřekvapil. Po dobu co navštěvuji festival, jsem si již všimla, že většina návštěvníků není místních. Festival dokonce navštěvuje i mnoho cizinců. Festival je totiž propagován i v zahraničí, především na veletrzích cestovního ruchu a koná se v létě, což může být pro cizince vhodná doba na dovolenou, a tak si v rámci výletu do České republiky, nejspíš především do hlavního

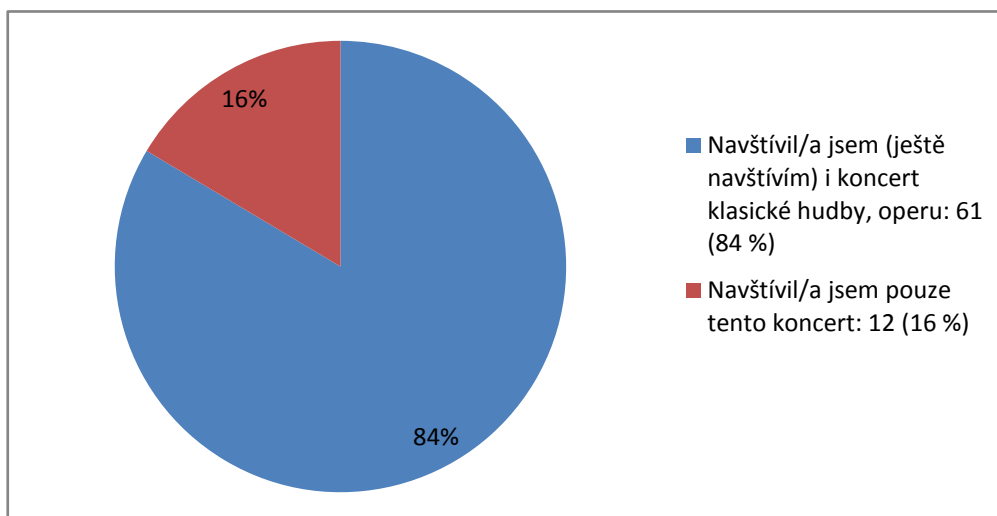
města Prahy, udělají odbočku do Litomyšle, kde se v tomto období (červen, začátek července) koná jediný festival klasické hudby v České republice.

Graf 3 - Lákají Vás na festivalu i pořady typu KONCERT NA PŘÁNÍ (Vojtěch Dyk a B-Side Band, Tmavomodrý svět Jaroslava Ježka, Bohemian Rhapsody, Klasika českého muzikálu), NA HRANÁCH STYLŮ (Jaromír Nohavica) nebo dáváte přednost koncertům klasické hudby, opeře?

Tuto otázku jsem návštěvníkům festivalu kladla proto, abych zjistila, zda jsou pro ně atraktivní tyto poměrně nové pořady s názvem *Koncert na přání* a *Na hranách stylů*. Z grafu je zřejmé, že návštěvníky takové pořady lákají a že si třeba i díky nim najdou cestu na Mezinárodní operní festival Smetanova Litomyšl. Je ovšem otázkou, zda se tento žánr na operní festival hodí. I když si nemyslím, že je to o tomto. Spíš jde o to, že jsou tyto pořady jakýmsi oživením a uvolněním celého festivalu. Mně osobně se tyto koncerty líbí, především tedy *Koncerty na přání*, jelikož poslouchat například rockovou hudbu v podání symfonického orchestru je určitě obohacující. Tolik už se ovšem nepřikláním k názoru, že například Vojtěch Dyk a Jaromír Nohavica zcela zapadají do dramaturgie Smetanovy Litomyšle.

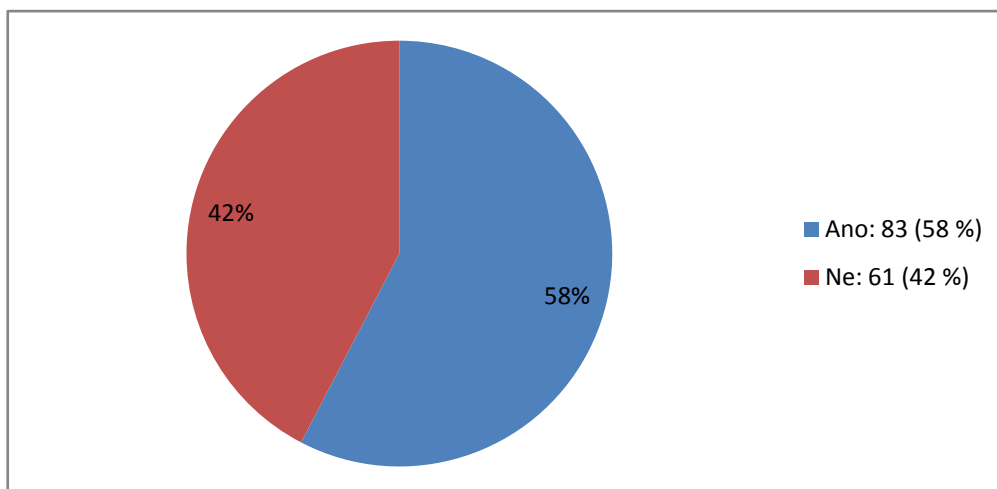
Graf 4 – otázka pouze pro návštěvníky koncertu Vojta Dyk & B – Side Band: **Navštívili jste na festivalu pouze tento koncert nebo jste navštívili (máte v plánu ještě navštívit) i koncert klasické hudby, operu?**

Touto otázkou jsem se snažila zjistit, zda lidé navštívili kromě *Koncertu na přání* i pořad vážné hudby. Z výsledku je zřejmé, že návštěvníci byli i na koncertu klasické hudby nebo na opeře.

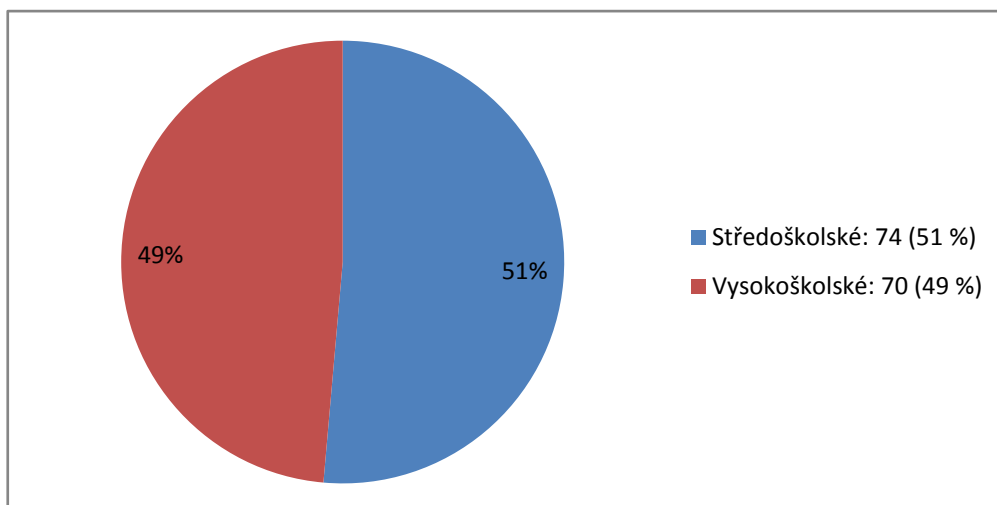
Tyto pořady lákají širší obecnstvo, které si pak najde cestu třeba i na představení klasické hudby, kterým tak přirozeně zvýší návštěvnost. Nebo naopak takové pořady přitahují i pravidelné diváky koncertů klasických a toto je pro ně jakési oživení.

Graf 5 - Navštívujete i výstavy Smetanovy výtvarné Litomyšle?

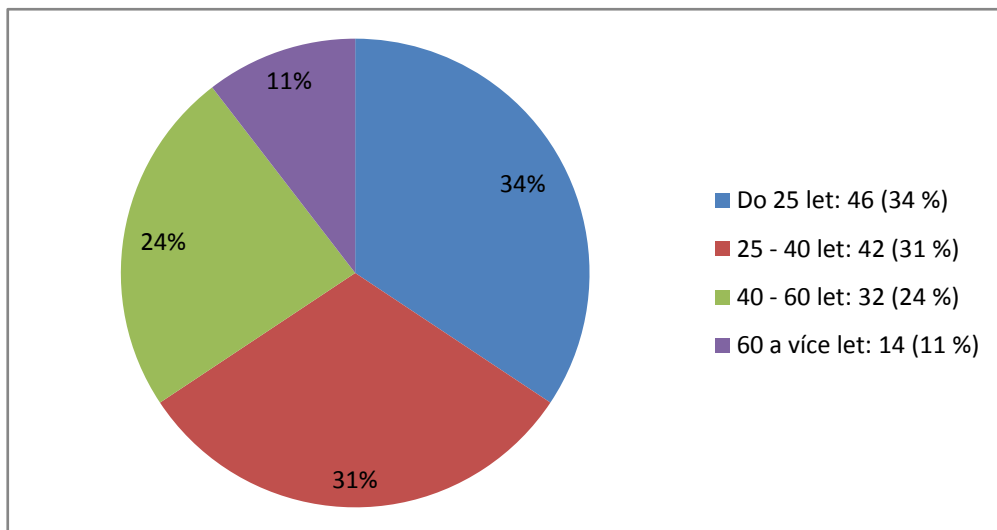
Spojení návštěvy festivalu Smetanova Litomyšl a Smetanovy výtvarné Litomyšle je pro mě samozřejmostí. Toto období si velice užívám a vždy mě obohacuje zhlédnutí mnoha představení a výstav a zajímal mě i názor návštěvníků festivalu. Přece jen mě výsledek trochu překvapil, návštěvníci, kteří výstavy navštěvují, jen o málo převyšují ty, kteří na výstavy nechodí. Napadlo mě pár důvodů, proč ne všichni navštěvují Smetanovu výtvarnou Litomyšl. Návštěvníci koncertu například přijeli z větší dálky pouze na jeden konkrétní večer a hned po představení se vraceli domů, a tudíž neměli čas na návštěvu nějaké výstavy. Nebo je zrovna žádná z výstav nezaujala. Že by Smetanova výtvarná Litomyšl byla málo propagována a návštěvníci si nevšimli, že něco takového probíhá, tím to určitě není.

Graf 6 - Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Několikrát jsem si přečetla nebo zaslechla, že lidé s vysokoškolským vzděláním jsou klasické hudbě nakloněni více. Proto jsem se rozhodla klást návštěvníkům tuto otázku. Ale výše zmíněné tvrzení můj průzkum neprokázal a ani nemohl, musela bych se zeptat více lidí, na což nebylo tolik času a také bych se musela tímto tématem třeba více zabývat. Ale abych řekla pravdu, s tím tvrzením se neztotožňuji. Každý člověk je unikátní jedinec a také každý má jiný hudební vkus i bez ohledu na výši vzdělání.

Graf 7 - Jaký je Váš věk?

Výsledek této otázky dozajista není objektivní. Z vlastní zkušenosti vím, že festival spíše navštěvují skupiny lidí mezi 35 – 60 lety. Ale zase je pravda, že je

osazenstvo hlediště rok od roku mladších, což vidím velice ráda a určitě i pořadatelé. Snaží se zaujmout mladší generace nabídkou pořadů, které jsou zaměřeny na jejich věkovou skupinu. Na programu bývají pořady pro děti, letos je na programu koncert *Klasika je cool*, což je pořad zaměřen i na děti staršího věku či teenagery nebo koncert symfonických skladeb kapely Pink Floyd a Mike Oldfielda, loňský koncert Vojtěcha Dyka či koncert rockové hudby v podání symfonického orchestru zajisté nalákalo a i tento rok naláká diváky do 25 let, samozřejmě i diváky starší. Například i na operních představeních jsem potkala několik školáků základní školy. Celkově je velmi dobré, že složení věkových skupin na jednotlivých představeních je tak rozmanité.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo seznámit čtenáře s celkovou tváří Mezinárodního operního festivalu Smetanova Litomyšl.

Na úvod jsem nastínila historii významného města Litomyšl a jeho vývoj v průběhu dějin. Krátce jsem představila skladatele Bedřicha Smetanu, jehož osobnost je neodlučitelnou součástí festivalu. Dále jsem shrnula historii celého festivalu a každý jeho ročník jsem někdy stručněji a někdy podrobněji popsala. Ročníky festivalu jsem rozdělila do tří velkých celků, z nichž každý představuje určité vývojové období.

Neopomněla jsem objasnit chod Smetanovy Litomyšle o.p.s., kde se zaměřuji na historii a personální uspořádání společnosti, hlavní a doplňkovou činnost společnosti, její hospodaření s finančními prostředky a průběh propagační kampaně, kterou společnost vytváří a která je pro festival tak důležitá.

Před loňským festivalem jsem vytvořila dotazník se sedmi otázkami a na samotném festivalu jsem se pak dotazovala návštěvníků. Ke svému dotazníku jsem v této práci udělala grafy a každý graf, který náleží vždy jedné otázce, jsem slovně zhodnotila a pokusila se vyvodit stručný závěr.

Smetanova Litomyšl mě vždy velmi zajímala a vypracování této práce pro mě bylo velkým přínosem, protože jsem se dozvěděla mnoho nových informací a souvislostí o jeho celé historii a také o společnosti Smetanova Litomyšl, o.p.s. Taktéž jsem měla možnost nahlédnout do „zákulisí“ příprav i průběhu celého festivalu.

Poslední tři roky přispívám malým dílem jako brigádnice k tomu, aby byli spokojeni účinkující i diváci. Ani letos tomu nebude jinak. Vždy velmi ráda navštívím několik představení, na která se pokaždé těším. Smetanova Litomyšl je svátkem pro obyvatele celého města i pro mě samotnou. Odnáším si nezapomenutelné hudební i vizuální zážitky. Atmosféra festivalu ve mně přetrvává ještě téměř celé léto.

RESUMÉ

Tato bakalářská práce se zabývá Mezinárodním operním festivalem Smetanova Litomyšl. V první části práce představuji město Litomyšl, kde popisuji nejvýznamnější milníky v jeho historii. Dále se stručně věnuji životu a dílu Bedřicha Smetany.

V hlavní části práce píš o hudebních tradicích v Litomyšli a především představuji celý festival - ročník po ročníku od jeho založení po letošní nadcházející ročník.

V neposlední řadě se zabývám obecně prospěšnou společností Smetanova Litomyšl, jejíž hlavní náplní je pořádání festivalu Smetanova Litomyšl. V závěrečné části této práce popisuji celkový průběh propagační kampaně a potom konkrétní průběh kampaně v roce 2012.

Praktickou část v této bakalářské práci zastupuje dotazník, který jsem vyhotovila a ke kterému jsem následně vytvořila grafy se slovním zhodnocením.

SUMMARY

This bachelor thesis deals with the Festival Smetana's Litomyšl. The first part presents city Litomyšl where I describe the most important milestones of its history. Then I briefly describe life and work of Bedřich Smetana.

In the main part of this thesis I wrote about musical traditions of city Litomyšl and primarily represented the entire festival year after year.

Last but not least I deal with the Smetanova Litomyšl o.p.s. whose main activity is the organization of the Festival Smetana's Litomyšl. In the final section of this bachelor thesis I describe the overall progress of promotional campaigns and then the specific course of the campaign in 2012.

The practical part of this thesis represents a questionnaire that I drew up and then I created graphs with verbal appraisal.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Jste na festivalu poprvé nebo navštěvujete festival pravidelně?	58
Graf 2 - Jste místní (Litomyšl a okolí) nebo přespolní?	58
Graf 3 - Lákají Vás na festivalu i pořady typu KONCERT NA PŘÁNÍ (Vojtěch Dyk a B-Side Band, Tmavomodrý svět Jaroslava Ježka, Bohemian Rhapsody, Klasika českého muzikálu), NA HRANÁCH STYLŮ (Jaromír Nohavica) nebo dáváte přednost koncertům klasické hudby, opeře?	59
Graf 4 – otázka pouze pro návštěvníky koncertu Vojta Dyk & B – Side Band: Navštívili jste na festivalu pouze tento koncert nebo jste navštívili (máte v plánu ještě navštívit) i koncert klasické hudby, operu?	60
Graf 5 - Navštěvujete i výstavy Smetanovy výtvarné Litomyšle?	61
Graf 6 - Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?	62
Graf 7 - Jaký je Váš věk?	62

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použité literatury:

GLOSER, Jaroslav Jan. *Litomyšl: městem krok za krokem*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2005, ISBN 80-7203-749-8.

LNĚNIČKA, Jindřich. *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Vyd. 1. Litomyšl: Paseka, 2008, ISBN 978-80-7185-909-3.

REICHERTOVÁ, Květa. *Litomyšl*. 1. vyd. Odeon, 1977, ISBN 01-511-77.

SKŘIVÁNEK, Milan. *Litomyšl: starobylé město*. 1. vyd. Praha: Paseka, 1994, ISBN 80-851-9277-2.

Slovník cizích slov. Vyd. 1. Praha: Encyklopedický dům, 1996, 366 s. ISBN 80-901-6478-1.

VÁCHAL, Josef. *Krvavý román*. Vyd. 4., V Pasece 2. Praha: Paseka, 2011. ISBN 978-807-4320-873.

Článek v periodiku:

Co pro diváky chystá festival Smetanova Litomyšl. *Lilie: Zpravodaj města Litomyšle*. 2014, Ročník XXIV., č. 3.

Akademická práce:

VYTLAČIL, Petr. *Marketingové komunikace hudebního festivalu*. Zlín, 2007. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta multimediálních komunikací.

Program festivalu:

SMETANOVA LITOMYŠL, o.p.s. *Smetanova Litomyšl 2014: Program*. 2014, 30 s.

Nepublikované dokumenty:

Výroční zprávy Smetanovy Litomyšle: za rok 1999 - 2012. Litomyšl, 2000 - 2013.

Seznam internetových zdrojů:

Město Litomyšl [online]. 2011 [cit. 2013-10-13]. Dostupné z: <http://www.litomysl.cz/>

Historie města. *Litomyšl* [online]. 2011 [cit. 2013-10-22]. Dostupné z: http://www.litomysl.cz/?id_str=1311053223888

Historie. *Zámek Litomyšl: Národní kulturní památka* [online]. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.zamek-litomysl.cz/historie/>

Bedřich Smetana. *Smetanova Litomyšl* [online]. [cit. 2013-10-30]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/bedrich-smetana/>

Historie festivalu. *Smetanova Litomyšl* [online]. [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/historie-prehledy>

Historické dokumenty: 1949 Motiv pro plakát - Karel Svoboda. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2013-01-07]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/ke-stazeni/historicke-dokumenty/372-1949-motiv-pro-plakat-karel-svoboda>

O Asociaci. *Asociace hudebních festivalů České republiky* [online]. [cit. 2014-01-27]. Dostupné z: <http://www.czech-festivals.cz/>

Minulé ročníky. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/historie-prehledy/minule-rocniky>

Nový model festivalu - devadesátá léta dvacátého století (1992-1999): 40. ročník Smetanovy Litomyšl 1998. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2014-01-27]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/historie-prehledy/podrobna-historie/1992-1999/511-40-rocnik-smetanovy-litomyle-1998>

Smetanova výtvarná Litomyšl. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://vytvarna.smetanovalitomysl.cz/>

Dvacáté první století, novodobá historie: 49. ročník Smetanovy Litomyše 2007. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/historie-prehledy/podrobna-historie/2000-2009/505-45-rocnik-smetanovy-litomyle-2003>

Smetanova Litomyšl, o.p.s. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2013-10-30]. Dostupné z: <http://ops.smetanovalitomysl.cz/smetanova-litomysl-o.p.s/>

Strukturální fondy [online]. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Uvodni-strana>

Společný regionální operační program. *Regionální Informační Servis* [online]. 2012 - 2014 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/programy-eu/detail?id=3731>

Regionální operační program NUTS II Severovýchod. *Strukturální fondy* [online]. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-Severovycho>

Archiv: Smetanova Litomyšl den po dni. *Česká televize* [online]. 1996 - 2014 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/hledani/?q=smetanova+litomy%C5%A1+den+po+dni&cx=000499866030418304096%3Aukbowjvrr7u>

Aktuality: Dík Regionálnímu operačnímu programu NUTSII Severovýchod. *Smetanova Litomyšl* [online]. [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/aktuality/2462-dik-regionalnimu-operanimu-programu-nutsii-severovychod>

Zámecké sklepení Litomyšl. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://sklepeni.smetanovalitomysl.cz/>

Zámecké sklepení v moci pekelné [online]. 2012 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://www.pekelnekravstvi.cz/>

Gastronomické slavnosti M. D. Rettigové [online]. 2012 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://www.gastroslavnosti.cz/>

Litomyšl - Lázně ducha [online]. 2012 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://www.lazneducha.cz/>

Další akce a pořady. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2012 [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://akce.smetanovalitomysl.cz/>

Platba za kliknutí. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Platba_za_kliknut%C3%AD

Níčová, A. – Dotazník Smetanova Litomyšl (výsledky průzkumu), 2013. Dostupné online na <http://dotaznik-smetanova-litomysl.vyplnto.cz>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: **Ukázka mého dotazníku**

Příloha 2: **Festivalový program 2012** (Ke stažení: Smetanova Litomyšl 2012. *Smetanova Litomyšl* [online]. 2008 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z:<http://festival.smetanovalitomysl.cz/ke-stazeni/smetanova-litomysl-2012>)

Příloha 3: **Festivalové noviny 2012** (tamtéž)

Příloha 4: **Denní programy 2012** (vlastní)

Příloha 1: Festivalový program 2012

SLAVNOSTNÍ ZAHAJOVACÍ KONCERT ČESKÁ FILHARMONIE A FAZIL SAY

CEREMONIAL OPENING CONCERT
CZECH PHILHARMONIC ORCHESTRA AND FAZIL SAY
FEIERLICHES ERÖFFNUNGSKONZERT
TSSCHECHISCHE PHILHARMONIE UND FAZIL SAY

14. 6. 15. 6. Čtvrtek a pátek / II. zámecké nádvoří
Thursday and Friday / 2nd Castle Courtyard
Donnerstag und Freitag / II. Schlosshof

Bedřich Smetana: Valdštýnův tábor, op. 14 /
Wallenstein's Camp / Wallensteins Lager
symfonická báseň / symphonic poem / symphonisches Gedicht
Claude Debussy: Moře, L. 109 / La Mer / The Sea
tři symfonické skizzy / three symphonic sketches /
drei symphonische Skizzen

Petr Iljič Čajkovskij:
Koncert č. 1 b moll pro klavír a orchestr, op. 23 /
Concerto no. 1 in B-flat minor for piano and orchestra /
Konzert Nr. 1 b-Moll für Klavier und Orchester

Fazil Say - klavír / piano / Klavier
Česká filharmonie / Czech Philharmonic Orchestra /
Tschechische Philharmonie
Dirigent / conductor: **Jakub Hrůša**

22.00 hodin / hrs / Uhr **II 1**
A 890 Kč • B 590 Kč • C 490 Kč **300 Kč**

FESTIVALOVÉ NOVINY

/1

54. MEZINÁRODNÍ OPERNÍ FESTIVAL
SMETANOVA LITOMYŠL
14. ČERVNA 2012

Diváky potěší šlágry klasiky Začíná 54. ročník festivalu Smetanova Litomyšl

SVÁTEK HUDBY. Letošní ročník festivalu nabídne desetiletími a staletími prověřené skladby.

Úsměv a potěšení posluchačů. To je hlavním letošním cílem pořadatelů Smetanova Litomyšle. Zazní šlágry klasické hudby. Jedním z hlavních motivů je barokní hudba. Podtitulem letošního ročníku je Pocta Pernštejnům.

Populární skladby, výpravné opery a hvězdy hudebního nebe. To všechno přinese letošní ročník Mezinárodního operního festivalu Smetanova Litomyšl. Loňská dramaturgie zacílila na náročného posluchače. Tentokrát jsou tu skladby, jejichž kvalitu prověřily staletí a desetiletí. Hrají se po celém světě a diváci je chtějí.

Hned na úvod zazní slavný Koncert č. 1 b moll pro klavír a orchestr Petra Iljiče Čajkovského. Připravena je Beethovenova Osudová. Do programu se dostaly evergreeny opery jako Prodaná nevěsta nebo Carmen. Publikum se může těšit na písničkáře Jaromíra Nohavici, houslistu a showmana Pavla Šporcla. Poprvé do České republiky přijíždí světově proslulý tenorista Marcello Giordani, který zazpívá nejnámější arie a dueta z oper. Nezapomene ani na neapolské a sicilské písně.

Kateřina Prouzová
foto František Renza

Slovo prezidenta republiky

Vážení příznivci festivalu Smetanova Litomyšl, letos naposledy Vás mohu pozdravit jako prezident republiky, letos naposledy mohu festivalu Smetanova Litomyšl udělit v této roli svou záštitu. A věřím, že i mí pokračovatelé budou stejnými příznivci tohoto výjimečného festivalu, jako jsem já.

Chtěl bych touto cestou vyslovit své velké uznání všem podporovatelům a organizátorům za celá ta poslední léta. Uznání za to, že se jim z festivalu Smetanova Litomyšl podařilo během let vytvořit celorepublikově respektovanou hudební událost.

Jsem rád, že i přes citelný pokles podpory od ministerstva kultury účastníci letošního, již 54. ročníku festivalu, nebudou nijak ochuzeni ani po stránce programu, ani po stránce celkového zajištění a zázemí.

Zajímavý je dramaturgický záměr 54. ročníku. V předchozích letech se organizátoři vždy snažili navázat na staré tradice a připomenout kulturní a historické souvislosti. Letos se festival ponese v duchu Pernštejnského roku, tedy připomenutí rodu, který se do dějin tohoto kraje zapsal zásadním způsobem.

Na koncertech letošního ročníku je opět vidět, že pořadatelům nejde jen o přehlídku různých žánrů, ale i o jasný pokus uchopit hudební materiál vždy novým způsobem, který chce demonstrovat vlastní pojetí zacházení s poklady hudebního dědictví.

Smetanova Litomyšl je už dlouho pevnou součástí kalendáře špičkových kulturních událostí. Věřím, že i letošní ročník přinese mnoho dalších nových zážitků ze setkání s hudbou i jejích přátel navzájem.

Generální partner festivalu

**ČESKÁ
SPORITELNA**

Záštitu nad festivalem převzali

Václav Klaus,
prezident České republiky,
Alena Hanáková,
ministryně kultury České republiky
Radko Martínek,
hejtman Pardubického kraje

Spolupořadatelé festivalu

Pardubický kraj, Město Litomyšl
a Smetanova Litomyšl, o.p.s.
za finančního přispění
Ministerstva kultury České republiky,
ve spolupráci s Národním památkovým
ústavem, Státním zámekem Litomyšl
a Bohemian Heritage Fund

Příloha 3: Denní programy 2012

**Smetanova
Litomyšl**

Pocta Pernštejnům
RADEK BABORÁK A VÍDEŇSTÍ KLASIKOVÉ
HOMAGE TO THE PERNSTEINS -
RADEK BABORÁK AND VIENNESE CLASSICS

1.7. Neděle • Litomyšl • II. zámecké nádvoří
Sunday • Litomyšl • 2nd Castle Courtyard
18.00

Pocta Pernštejnům
RADEK BABORÁK A VÍDEŇSTÍ KLASIKOVÉ
HOMAGE TO THE PERNSTEINS -
RADEK BABORÁK AND VIENNESE CLASSICS

54. MEZINÁRODNÍ OPERNÍ FESTIVAL

JOSEPH HAYDN:
Symfonie č. 7 C dur, Hob. I:7 „Poledne“
Symphony No. 7 in C major, Hob. I:7 “Le midi”
*Recitativo. Adagio
und Trio
Finale. Allegro*

WOLFGANG AMADEUS MOZART:
Koncert Es dur pro lesní roh a orchestr, KV 495
Concerto in E-flat major for horn and orchestra, KV 495
*Allegro moderato
Romanza. Andante
Rondo. Allegro vivace*

přestávka / intermission

LUDWIG VAN BEETHOVEN:
Symfonie č. 5 c moll, op. 67 „Osudová“
Symphony No. 5 in C minor, Op. 67 “Fate”
*Allegro con brio
Andante con moto
Allegro
Allegro*

**Česká Sinfonietta
Czech Sinfonietta**

Radek Baborák – dirigent, umělecký vedoucí a lesní roh /
conductor, artistic leader and horn

Předpokládaný konec koncertu ve 20.00 hodin, 1 přestávka
Expected end at 8.00 pm, 1 intermission

Patronem koncertu je / Patron of the concert is:
Týdeník rozhlas

PERNŠTEJNSKÝ
ROK

2

Příloha 4: Ukázka mého dotazníku

1) Jste na festivalu poprvé nebo ještě pravidelnými návštěvníky?

Poprvé									
Pravidelně									

2) Jste místní nebo přespolní?

Místní									
Přespolní									

3) Otázka pro návštěvníky Koncertu na přání: Navštívili jste na SL pouze tento koncert nebo jste navštívili (máte v plánu navštívit) i představení klasické hudby?

Ano									
Ne									

4) Lákají Vás na SL i pořady typu NA HRANÁCH STYLŮ (Jaromír Nohavica) nebo KONCERT NA PŘÁNÍ (filmové melodie, Jaroslav Ježek, V. Dyk a B-side Band) nebo dáváte přednost představením klasické hudby?

Ano									
Ne									

5) Navštěvujete i výstavy SMETANOVY VÝTVARNÉ LITOMYŠLE?

Ano									
Ne									

6) Mohu se Vás, prosím, zeptat na dosažené vzdělání?

SŠ									
VŠ									

7) Věk

0 - 25 let									
25 - 40 let									
40 - 60 let									
60 a více let									